

T.C.
KASTAMONU ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
İŞLETME ANABİLİM DALI

**LİBYA'DAKİ ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN
FİNANSAL OKURYAZARLIK DÜZEYLERİ
ÜZERİNE BİR İNCELEME**
(YÜKSEK LİSANS TEZİ)

ALI AMHIMMID MOHAMMED ELDERBAG

DANIŞMAN

Doç. Dr. Faruk DAYI

**T.C.
KASTAMONU ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
İŞLETME ANABİLİM DALI**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

**LİBYA'DAKİ ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN FİNANSAL
OKURYAZARLIK DÜZEYLERİ ÜZERİNE BİR İNCELEME**

Ali Amhimmid Mohammed ELDERBAG

**Danışman
Jüri Üyesi
Jüri Üyesi**

**Doç. Dr. Faruk DAYI
Prof. Dr. Tolga ULUSOY
Dr. Öğr. Üyesi Yusuf ESMER**

TAAHHÜTNAME

Tez içindeki bütün bilgilerin etik davranış ve akademik kurallar çerçevesinde elde edilerek sunulduğunu, ayrıca tez yazım kurallarına uygun olarak hazırlanan bu çalışmada bana ait olmayan her türlü ifade ve bilginin kaynağına eksiksiz atıf yapıldığını bildirir ve taahhüt ederim.

İmza

Ali Amhimmid Mohammed ELDERBAG

ÖZET

Yüksek Lisans Tezi

Libya'daki Üniversite Öğrencilerinin Finansal Okuryazarlık Düzeyleri Üzerine Bir İnceleme

Ali Amhimmid Mohammed ELDERBAG
Kastamonu Üniversitesi
Sosyal Bilimler Enstitüsü
İşletme Anabilim Dalı

Danışman: Doç. Dr. Faruk DAYI

Finansal okuryazarlık, bireylerin finansal kararlarında, finansal tutumlarında ve finansal davranışlarında optimum karar almak için gerekli olan bilgi ve deneyimlerden oluşan bir kavramdır. Finansal okuryazarlık her geçen gün önemi artan ve sıkça çalışılan bir konu olmuştur. Günümüz teknolojisinde finansal olayları anlayabilmek için herkesin temel düzeyde finansal okuryazar olması gerektiği düşünülmektedir. Üniversite eğitim müfredatlarına finansal okuryazarlık dersinin konulmasının faydalı olabileceği düşünülmektedir. Üniversite öğrencilerinin finansal okuryazarlık düzeylerinin değerlendirilmesinin öğrencilere ve literatüre faydalı olacağı düşünülmektedir. Çalışmanın amacı Libya'daki üniversite öğrencilerinin finansal okuryazarlık düzeylerinin tespit edilmesidir. Bu amaçla Libya'da öğrenim gören 431 üniversite öğrencisinden anket yöntemiyle veri toplanmıştır. Anketlerden elde edilen veriler ile frekans, t testi ve ANOVA testleri yapılmıştır. Öğrencilerin finansal okuryazarlık düzeyleri finansal okuryazarlık skorları ile değerlendirilmiştir. Ayrıca cinsiyetin, yaşın, sınıfın, öğrenim türünün, baba ve anne eğitim düzeylerinin, kredi kartı kullanma durumunun, özel emeklilik sistemine dahil olup olunmadığı ve internet bankacılığı kullanma durumu açısından analizler yapılmıştır. Analiz sonucunda öğrencilerin finansal okuryazarlık düzeylerinin %40 olduğu, finansal okuryazarlık düzeyi ile cinsiyet ve kredi kartı kullanma arasında anlamlı bir farklılık olduğu tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Finansal Okuryazarlık, Davranışsal Finans, Öğrenci, Anova.

2020, 73 sayfa

Bilim Kodu: 115302

ABSTRACT

MSc. Thesis

Research on Financial Literacy Level of University Students in Libya

Ali Amhimmid Mohammed ELDERBAG
Kastamonu University
Institute for Social Sciences
Department of Business Administration

Supervisor: Assoc. Prof. Dr. Faruk DAYI

Financial literacy is a concept that consists of the knowledge and experience necessary to avoid financial difficulties by making optimum decisions in individuals' financial decisions, financial attitudes and financial behaviors. Financial literacy has become an increasingly important topic and has been frequently studied in the literature. In today's technology, it is thought that everyone should be financial literate in order to be aware of financial events. Therefore, it is thought that it would be beneficial to include a financial literacy course in education. It is thought that evaluating the financial literacy levels of university students will be beneficial for students and literature. The aim of the study is to determine the financial literacy levels of university students in Libya. For this purpose, data has collected from 431 university students studying in Libya using a survey method. Frequency, t test and ANOVA tests have conducted with the data obtained from the questionnaires. Financial literacy levels of students have evaluated with financial literacy scores. In addition, various analyzes have been made in terms of gender, age, type of education of the class, education level of the father and mother, whether it is included in the credit card use status, private retirement system and internet banking usage status. As a result of the analysis, it has determined that the financial literacy levels of the students have 40%, and there has a significant difference between the financial literacy level and gender and credit card use.

Key Words: Financial Literacy, Behavioral Finance, Students, Anova

2020, 73 Pages

Science Code: 115302

ÖNSÖZ

Yüksek lisans eğitimim süresince vaktini ayıran, sorduğum sorulara cevap veren, fikirleri ile beni aydınlatan, her sorunumunda yol gösteren ve tezin tamamlanma sürecinde desteği olan kıymetli danışmanım Doç Dr. Faruk DAYI'ya çok teşekkür ederim. Yüksek lisans eğitiminde beni destekleyen ülkeme ve aileme sonsuz teşekkür ederim.

Ali Amhimmid Mohammed ELDERBAG

Kastamonu, Aralık, 2020.

İÇİNDEKİLER

	Sayfa
ÖZET	iv
ABSTRACT	v
ÖNSÖZ	vi
İÇİNDEKİLER	vii
TABLolar DİZİNİ	ix
SEMBOLLER VE KISALTMALAR DİZİNİ	x
1. GİRİŞ	1
2. FİNANSAL OKURYAZARLIK	4
2.1. Finans Kavramı	4
2.2. Kişisel Finans	5
2.3. Finansal Farkındalık	5
2.4. Finansal Tutum.....	6
2.5. Finansal Davranış	7
2.6. Finansal Eğitim.....	8
2.7. Finansal Okuryazarlık Kavramı	9
2.7.1. Finansal Okuryazarlığın Tanımı	10
2.7.2. Finansal Okuryazarlığın Tarihsel Gelişimi.....	11
2.8. Finansal Okuryazarlığın Önemi	12
2.8.1. Finansal Okuryazarlığın Bireyler İçin Önemi	13
2.8.2. Finansal Okuryazarlığın İşletmeler ve Kurumlar İçin Önemi	14
2.8.3. Finansal Okuryazarlığın Ülke Ekonomisi İçin Önemi	15
2.9. Finansal Okuryazarlığın Etkileri	16
2.9.1. Bireysel Etkiler	16
2.9.2. Ekonomiye Etkileri.....	17
2.10. Finansal Okuryazarlığın Bileşenleri	18
2.10.1. Temel Para Bilgisi	18
2.10.2. Para Yönetimi Bilgisi	19
2.10.3. Tasarruf ve Yatırım Bilgisi	19

2.10.4. Harcama ve Borçlanmaya İlişkin Bilgi.....	20
2.10.5. Finansal Planlama.....	20
2.11. Finansal Okuryazar Olabilmenin Koşulları	22
3. LİTERATÜR TARAMASI	24
4. ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN FİNANSAL OKURYAZARLIK	
 DÜZEYLERİ ÜZERİNE BİR ARAŞTIRMA	39
4.1. Çalışmanın Amacı	39
4.2. Çalışmanın Ana Kütlesi ve Örneklemi.....	40
4.3. Çalışmanın Ölçeği ve Kısıtları	40
4.4. Çalışmanın Hipotezi	40
4.5. Analiz Yöntemi	41
4.6. Bulgular ve Değerlendirme	41
4.6.1. Demografik Bulgular.....	41
4.6.2. Öğrencilerin Finansal Okuryazarlık Skorlarının Değerlendirilmesi.....	49
4.6.3. Cinsiyet, Kredi Kartı Kullanımı ve İnternet Bankacılığı Kullanımı ile Finansal Okuryazarlık Düzeyi Arasındaki İlişki	53
4.6.5. Öğrencilerin Öğrenim Gördükleri Sınıflar ile Finansal Okuryazarlık Düzeyi Arasındaki İlişki.....	57
4.6.6. Öğrencilerin Güncel Finansal Başarısı ile Finansal Okuryazarlık Düzeyi Arasındaki İlişki	58
5. SONUÇ VE ÖNERİLER.....	60
KAYNAKLAR.....	65
ÖZGEÇMİŞ.....	73

TABLOLAR DİZİNİ

	Sayfa
Tablo 4.1. Öğrencilerin cinsiyetlerinin dağılımları.....	42
Tablo 4.2. Öğrencilerin yaşlarının dağılımları.....	43
Tablo 4.3. Öğrencilerin öğrenim gördükleri bölümler.....	44
Tablo 4.4. Öğrencilerin öğrenim gördükleri sınıflar.....	45
Tablo 4.5. Öğrencilerin öğrenim türleri.....	46
Tablo 4.6. Öğrencilerin babalarının eğitim düzeyleri.....	46
Tablo 4.7. Öğrencilerin annelerinin eğitim düzeyleri.....	47
Tablo 4.8. Öğrencilerin kredi kartı kullanma düzeyleri.....	47
Tablo 4.9. Öğrencilerin özel emeklilik sistemi durumları.....	48
Tablo 4.10. Öğrencilerin internet bankacılığı kullanma durumları.....	48
Tablo 4.11. Öğrencilerin finansal okuryazarlık puanları.....	49
Tablo 4.12. Cinsiyet, kredi kartı ve internet bankacılığı kullanımı ile finansal okuryazarlık düzeyi t-testi sonucu.....	53
Tablo 4.13. Öğrencilerin bölümleri ile finansal okuryazarlık düzeyleri ANOVA testi sonucu.....	56
Tablo 4.14. Öğrencilerin sınıfları ile finansal okuryazarlık düzeyleri ANOVA testi sonucu.....	57
Tablo 4.15. Öğrencilerin güncel finans başarısı ile ortalama genel başarı düzeyleri t-testi sonucu.....	58

SEMBOLLER VE KISALTMALAR DİZİNİ

OECD	Ekonomik Kalkınma ve İş Birliği Örgütü
FODER	Finansal Okuryazarlık ve Erişim Derneği

1.GİRİŞ

Finansal okuryazarlık kavramı gelişmekte olan ülkelerde popüler olan ve çok çalışılan bir konudur. Finansal okuryazarlık kişilerin gelir, harcama ve tasarrufların yönetilmesinde önemli bir işlevi vardır. Literatürde var olan birçok çalışmada finansal okuryazarlığın ülke ekonomisi için önemli olduğu vurgulanmaktadır. Ekonomik ve finansal krizlerin etkisinden korunmak, borç ödemeyi kontrol edebilmek ve finansal sıkıntıya düşmemek için temel düzeyde finansal okuryazarlık düzeyinin olması gerektiği belirtilmektedir. Ayrıca bireyler tasarruflarını doğru yönlendirebilmeleri, gelirlerini artırmaları ve doğru yatırım kararları almaları için finansal bilgiyi doğru ve zamanında kullanmalarına bağlıdır.

Finansal okuryazarlık düzeyi kişiden kişiye değişmektedir. Herkesin finansal okuryazarlık düzeyi farklıdır. Üniversite öğrencileri gelecekte yetişkin olacaklarından, geleceğe onlar yön vereceğinden, üniversite öğrenimleri sırasında öğrencilerin finansal okuryazarlık eğitimi almaları önerilmektedir. Öğrenciler hangi bölümde okuyor olursa olsun mutlaka finansal okuryazarlık eğitimi almaları gerektiği düşünülmektedir. Finansal okuryazarlık sadece gelir ve gider yönetimiyle ilgili değildir. Aile bütçesinin hazırlanması, yönetilmesi, ihtiyaç durumunda borçlanması, bütçe fazlasının değerlendirilmesinde ve nakit varlıkların etkin bir şekilde yönetilmesi finansal okuryazarlık ile ilgilidir. Finansal okuryazarlık düzeyi yeterli düzeyde olan bireyler ekonomide meydana gelen güncel bilgileride kolayca takip edebilmektedir.

Finansal okuryazarlık bireylerin kararlarında rasyonel davranmasına katkı sağlamaktadır. Rasyonel davranış finansal okuryazarlık ile ilgili olsa da ekonomi okuryazarlığını da ilgilendirmektedir. Bireylerin rasyonel davranması toplumun rasyonel davranmasında oldukça önemlidir. Bireyler toplumun temel yapı taşı olan aileleri oluşturmaktadır. Bireysel kararların ülke ekonomisine etkileri ve sonuçları olabilmektedir. Bu nedenle bireylerin gelir giderlerin uyumlu biçimde yönetmeleri beklenmektedir. Gelirlerin, giderlerden fazla olması durumunda tasarruftan bahsedilmektedir. Tasarruflar arttıkça nerede ve nasıl değerlendirilmesi gerektiği sorunu gündeme gelmektedir. Tasarrufların değerlendirilmelerinde kullanılacak

finansal araçlar, bunların getiri hesaplamaları, riskleri ve beklentilerinin neler olduğu önceden iyice belirlenmeli ve tahmin edilmelidir. Ayrıca enflasyon, faiz oranı döviz kuru gibi makroekonomik değişkenler de yatırım kararlarında belirleyici olabilmektedir. Bu nedenle bir bireyin sahip olması gereken temel düzeydeki bilgilerin finansal okuryazarlık ile verilebileceği düşünülmektedir. Finansal okuryazarlık bireylerin kendileri geliştirerek öğrenebilecekleri gibi eğitim alarakta öğrenebilecekleri bilgileri içermektedir. Eğitim yeterli olmayıp onun dışında finansal bilgi, bireylerin finansal tutum ve finansal davranış ile şekillenmektedir.

Çalışmanın birinci bölümünde tezin konusunu oluşturan finansal okuryazarlık literatürüne yer verilmektedir. Finansal okuryazarlık ile ilgili çalışmalara 2008 küresel finansal krizden sonra yoğunlaştığı görülmektedir. OECD, gelişmekte olan ülkelerin finansal okuryazarlık düzeyini artırmak amacıyla 2010'lu yıllardan sonra çeşitli eylem planları hazırlamıştır. Bu bölümde günümüzde popüler olan finansal okuryazarlık kavramı literatürdeki çalışmalardan yararlanılarak hazırlanmıştır. Finansal bilgi, kişisel finansın tanımı, finansal farkındalık, finansal tutum, finansal davranış, finansal eğitim, finansal okuryazarlığın tanımı ve önemi, finansal okuryazarlığın etkileri, finansal okuryazarlığın bileşenleri ve finansal okuryazarlığın koşulları açıklanmaktadır.

İkinci bölümde literatür taramasına yer verilmektedir. Ulusal ve uluslararası literatürde finansal okuryazarlık ile ilgili birçok çalışmanın yapıldığı görülmektedir. Bu nedenle ulusal ve uluslararası alan yazında finansal okuryazarlık düzeylerinin incelendiği çalışmalara bu bölümde kısaca değinilmektedir. Finansal okuryazarlık konusuyla ilgili birçok çalışma olduğundan bu kısımda sadece uygulaması üniversite öğrencileri üzerinde yapılan çalışmalara yer verilmektedir.

Üçüncü bölümde çalışmanın uygulaması yapılmaktadır. İlk olarak çalışmanın amacı, örnekleme, ana kütlesi, hipotezleri verilmiştir. Elde edilen bulgular demografik değişkenler başlığı altında toplanmıştır. Frekans analizi yapılarak analiz sonuçları bulgulanmıştır. Finansal okuryazarlık skorları hesaplanılarak tabloda sunulmuştur. Öğrencilerin cinsiyetleri, bölümleri, sınıfları gibi demografik değişkenler ile finansal okuryazarlık düzeyleri karşılaştırılarak analiz sonuçları yorumlanmıştır.

Çalışmanın analiz sonucunda elde edilen bulgular çalışmanın sonuç kısmında yer almaktadır. Çalışmanın sonucunda analizlerden elde edilen bulgular değerlendirilmiştir. Literatürde benzer çalışmaların sonuçları ile mukayese edilerek yorumlanmıştır. Bulguların literatüre katkısından bahsedilmiştir.

2. FİNANSAL OKURYAZARLIK

Bu bölümde finansal okuryazarlık kavramı açıklanmaktadır. Finansal okuryazarlık ile ilgili son zamanlarda yapılan çalışma sayısı oldukça fazla olduğundan, bu kısımda finansal okuryazarlık kavramıyla ilgili temel ve önemli olan kavramlara yer verilmektedir.

2.1. Finans Kavramı

Finans kavramı literatürde yeni kullanılmaya başlanmıştır. Ancak insanların dünyada var olduğu andan itibaren ekonomik nitelikteki birçok işlemi finansal niteliktedir. Ercan ve Ban (2012) finansın 1900'lü yıllardan sonra iktisat biliminden ayrılarak farklı bir bilim dalı olduğunu, 20. yüzyılın başlarında meydana gelen finansal nitelikteki işlemler, krizler, şirketlerin iflasları gibi ekonominin yönetimini etkileyen finansal nitelikteki işlemler finansın ayrı bir bilim dalı olmasında etkili olduğunu ifade etmektedir (Ercan ve Ban, 2012).

Finans günümüz dünyasında gelişmiş ve gelişmeye devam eden multidisipliner bir bilim dalıdır. Finans, muhasebe, ekonomi, pazarlama, üretim, davranış bilimleri, vergi uygulamaları, ticaret hukuku, sigorta, banka ve sermaye piyasaları gibi çok farklı bilim dallarını ilgilendirmektedir. Bu nedenle finans multidisipliner bir bilim dalı olduğundan finansal nitelikteki işlemleri algılayabilmek için söz konusu bilgilere sahip olmak gerekmektedir (Okka, 2018).

Finans kavramını basit olarak tanımlamak gerekirse, fon arz ve talebinin yönetilmesidir. Finans kavramı bireylerin, şirketlerin ve devletlerin ihtiyaç duydukları fon ve sermayelerinin tedarik edilmesi ve bunların en iyi şekilde yönetilmesi sürecini oluşturmaktadır. Finans ekonomik büyüme ve yoksulluğun azaltılmasında da önemlidir (Morgan ve Long, 2020). Çünkü kıt olan fonları en uygun şekilde tedarik ederek, en optimum yatırımlarda kullanılması finans biliminin alanına girmektedir. Finans aile finansmanı, kurumsal finansman ve kamu finansmanı olarak üçe ayrılmaktadır (Güneş, 2019). Çalışmanın konusu finansal okuryazarlık olduğundan kişisel finans alanına girmektedir.

2.2. Kişisel Finans

Toplumun temel yapı taşı olan bireyler ekonomik faaliyetlerin temelini oluşturmaktadır. Bireyler günlük hayatlarında çok sayıda finansal nitelikte işlemler gerçekleştirmektedir. Bu işlemler bireylerin yaptıkları iş ile ilgili olabileceği gibi kendileri veya aileleri ile ilgili de olabilmektedir. Bireyler hayatlarını devam ettirebilmek için çok sayıda finansal nitelikte işlemler yapmaktadır. Bu işlemler bireylerin gelir ve gider yönetimlerini ilgilendirmektedir. Gelirlerin, giderleri karşılmasına denk bütçe denilmektedir. Bireyler gelir ve giderlerini denk tuttuğu sürece finansal bir problem ile karşılaşma olasılığı düşüktür. Bireylerin finansal nitelikteki işlemlerine bireysel özellikleri etki etmektedir (Güneş, 2019).

Günümüz ekonomisinde üretimden daha çok tüketim yapılmaktadır. Böylece gelirler giderleri karşılamakta yeterli gelmemektedir. Gelirlerin giderleri karşılamakta yeterli gelmesi, diğer bir ifadeyle gelirlerin giderlerden fazla olması ise bireylerin tasarruf yaptıklarını göstermektedir. Tasarruf ülke ekonomisinin gelişmesi için oldukça önemlidir. Literatürde yapılan benzer nitelikte çalışmalarda gelir arttıkça tasarrufların arttığı belirtilmiş olup gelirler ile tasarruflar arasında pozitif yönlü bir ilişki olduğu ifade edilmektedir (Öztürk, 2014).

Gelirlerin, giderleri karşılamakta yetersiz kalması bireylerin borçlanmalarına neden olmaktadır. Borçlanmanın maliyeti faiz olduğundan, bireyler borçlarını ödemek için bankadan kullandıkları kredi için faiz ödemektedir. Böylece faiz giderleri bireylerin borçlarını artıran bir faktördür. Borç arttıkça aylık nakit çıkışları da artmaktadır. Bu nedenle bireylerin iyi bir nakit bütçesi yapması önerilmektedir. Nakit bütçesi nakit girişi ve çıkışlarının tahmininde kullanılması nedeniyle bireylerin gelecekte nakit problemi yaşamaması için kullanılabilir (Ulusoy vd., 2019).

2.3. Finansal Farkındalık

Bireyler veya yatırımcılar finansal karar alırken veya yatırım yapmayı düşündüğünde yatırım araçları veya finansal varlıklar hakkında yeterince bilgi sahibi olmaları, bilinçli karar verebilmeleri, fırsatları ve riskleri bilerek yatırım veya finansal karar almaları finansal farkındalık kavramını ile ifade edilmektedir. Finansal farkındalık kavramı ile

bireylerin aldıkları kararları farkında olup olmadıkları, alınan karar ile neticelenen sonuç arasında amaçlarına uygun bir davranış sergileyip sergilemedikleri değerlendirilmektedir. Finansal farkındalık bireylerin istedikleri ve ulaştıklarının değerlendirilmesi açısından finansal okuryazarlık ile ilgili bir kavramdır (Güneş, 2019). Finansal okuryazarlık finansal olayların anlaşılması ve yönetilmesi için ekonomik ve finansal aktivitelerin öğrenilmesini gerektirmektedir (Krische ve Mislin, 2020).

Bireylerin yatırım ve harcama kararlarında veya finansal ürünler veya hizmetler satın alırken onlar hakkında bilgi toplaması, başkalarının yönlendirmesiyle veya objektif fikir alışverişinde bulunulması sonucunda daha bilinçli tercih yaparak refah seviyesini yükseltecek finansal kararlar almaları amacıyla yapılan tüm eylemler finansal farkındalık olarak ifade edilmektedir. Finansal farkındalıkta birey aynı zamanda finansal korumacılık da gösterir. Çünkü aldığı karardan olumsuz etkilenmesi söz konusudur. Bu durumda finansal yatırımlar veya tüketimlerden zarar edebilmektedir. Bu nedenlerden dolayı bireysel yatırımcıların yasal düzenlemeler ile korunacağı alanlarda yatırım yapma eğiliminde oldukları gözlemlenmektedir (Akyol, 2010).

2.4. Finansal Tutum

Finansal okuryazarlık, finansal tutum ve finansal davranışların bir kombinasyonu olarak ifade edilebilir. Finansal okuryazarlığın anlaşılabilmesi için finansal tutumun açıklanması gerekmektedir. Bireyler tasarruflarını özenle kullanmak ister. Geçmişte yaşadığı olumsuz durumları tekrar yaşamak istemez. Finansal tutum, bireylerin geçmişte karşılaştığı olaylardan elde ettiği tecrübelerden yola çıkarak, gelecekte meydana gelebilecek olaylar için öndecen tutum göstermesidir. Yatırım veya herhangi bir finansal kararda bireyler geçmiş yıllarda yaşadıklarını tekrar yaşamak istemeyeceği için gelecek ile ilgili daha temkinli kararlar almak isteyecektir (Kanmaz, 2018).

Bireyler finansal faydalarını artıracak kararlar almaktadır. Bireyler alacakları kararlarda kişisel özelliklerini önplana çıkarabilmektedir. Finansal tutum aslında finansal davranış olarak ortaya çıkmaktadır. Bireyler alacakları kararları kendi çıkarlarının maksimum yapma niyetini ile alırken kişisel özelliklerinden dolayı olumsuz yönde etkilenebilmektedir. Risk sevmeyen bir birey riski düşük olan kararlar

almaktadır. Harcama alışkanlığı olan bireylerin tasarruf oranları düşük olabilmektedir. Bireylerin finansal davranışları finansal tutumlarının bir yansıması olarak ortaya çıkmaktadır. Çünkü geleneksel davranış şekilleride bireylerin tutum ve davranışlarını etkileyebilmektedir (Baker ve Ricciardi, 2014).

Finansal tutum, bireylerin kendiliğinden gösterdikleri tepkiler ve yansımalar olarak düşünülebilir. Sermaye tasarruflardan oluşur. Tasarruf birikerek değer kazanmalı, değerini yitirmemeli ve getirisi de olmalıdır. Bu nedenle bireyler geçmişte yaşadıklarından yola çıkarak gelecek ile ilgili kararlarda gösterdikleri tutum finansal tutum olarak adlandırılmaktadır. Finansal tutum, bireylerin uzun yıllar süren yatırım kararlarını etkileyebilir. Riski seven ile sevmeyen bireylerin alacakları kararlarda gösterecekleri tutum farklı olabilmektedir. Bu nedenle finansal tutum, risk ve finansal okuryazarlık birbirleriyle yakından ilişkili kavramlardır (Li vd., 2020).

2.5. Finansal Davranış

Finansal davranış, alınan finansal kararlar ve eylemlerin harekete geçirilmesidir. Bireylerin aldıkları kararları uygulamalarıyla finansal davranış gerçekleşmektedir. Örneğin ev almak isteyen bir yatırımcının bu kararı alarak düzenli olarak tasarruf yapması bir finansal davranış örneğidir. Finansal davranışlar kısa, orta ve uzun vadeli yatırım kararlarında kendilerini göstermektedir. Finansal davranış sadece yatırım kararlarında değil paranın nasıl harcanacağına da ortaya çıkmaktadır. Yazılı bir bütçe oluşturmak, alışverişleri not etmek, kontrollü harcama yapmak, sabit giderleri sürekli gözden geçirmek finansal davranış şekilleridir (Kanmaz, 2018).

Finansal davranış bireylerin kararlarında etkili oldukları için finansal okuryazarlık düzeyini doğrudan etkileyebilmektedir. Finansal davranış kararları bireylerin cinsiyetlerine göre farklılık gösterebileceği ifade edilmektedir. Eğitim düzeyi, yaş gibi demografik faktörlerde bireylerin finansal davranışlarını etkilemektedir. Finansal eğitim düzeyi, kişisel alışkanlıklar ve kişinin tutum ve davranışları finansal davranışlar üzerinde etkili olmaktadır. Bu nedenlerden dolayı finansal okuryazarlık düzeyinin belirlenmesinde finansal davranışların etkisinin incelenmesi, alışkanlıkların kontrol altına alınması önemlidir (Lusardi, 2008).

Psikologlar bireylerin finansal davranışlarını araştırırken, bireylerin aldıkları finansal kararlarda özellikle parasal konularda farkında olmadan tuhaf kararlar verebildikleri ifade edilmektedir. Psikologlar, ekonomik kararların çoğu zaman mantıksız bir şekilde alındığını ifade etmektedirler. Bilişsel hatalar ve aşırı duygusal kararlar yatırımcıların kötü yatırım kararları vermesine neden olabilmektedir (Subash, 2012).

Bireylerin önyargıdan uzak, tutarlı ve doğru kararlar alabilmesi yatırım kararlarında oldukça önemlidir. Bu nedenlerden dolayı davranışsal finans bireylerin kararlarını etkileyen faktörleri araştırmaktadır. Finansal okuryazarlık bireylerin finansal davranışlarının yönlendirilmesinde faydalı olabileceği düşünülmektedir.

2.6. Finansal Eğitim

Bireylerin eğitimi ilk olarak ailede başlamaktadır. Bireyler ailede aldıkları temel eğitimden sonra okulda eğitim alarak devam etmektedir. Eğitim insanın hayatı boyunca devam etmektedir. Bireyler kendilerini geliştirdikçe ihtiyaç duydukları alanlarda eğitim almaktadır.

Finansal eğitim de bireylerin hayatlarındaki eğitim önemli bir parçasıdır. Finansal eğitim, bireylerin alacakları finansal kararlarda ihtiyaç duydukları bilginin öğrenilmesidir. Finansal okuryazarlık finansal eğitim ile kazanılabilir. Finansal bilgiye erişim sağlandıkça bireyler yetenekleri doğrultusunda kendilerini geliştirebileceklerdir. Bu nedenlerden dolayı bireylerin finansal okuryazarlık düzeylerinin yükselmesi için eğitim almaları gerekmektedir (Goel ve Khanna, 2013).

Finansal eğitim teknik bilgi gerektirdiğinden finans bilgisi yeterli düzeyde olan uzman kişilerce verilmelidir. Finansal eğitimde kişilerin bütçe yapmaları öğretilmelidir. Tasarruf yapmanın öneminden bahsedilmelidir. Finansal okuryazarlıkta tutum ve davranışların önemi açıklanmaktadır. Paranın yönetimi, finansal sistemin işleyisi, planların yapılabilmesi ve iyi bir iletişim becerisinin kazandırılması için finansal eğitime önem verilmelidir (Bulut, 2019).

OECD (2005) finansal okuryazarlık kavramının önemli olduğunu vurgulamaktadır. Bireylerin finansal okuryazarlık düzeylerinin artırılması için eğitim almaları gerektiği

belirlenmektedir. Finansal eğitimin tanımı Ekonomik İş Birliği ve Kalkınma Örgütü (OECD) (2005) tarafından yapılmıştır. Finansal tüketicilerin/yatırımcıların finansal ürünler, kavramlar ve riskler konusundaki bilgilerini geliştirmeleri; bu bilgiler ile finansal risklerden ve fırsatlardan daha fazla haberdar olma becerisini ve güvenini geliştirerek, bilinçli seçimler yapmak, gelecek için öngörülebilir olarak mali refahlarını iyileştirmek için gerekli planlamaları yapmak için alınan eğitimidir (OECD, 2005). Bireylerin finansal okuryazarlık düzeylerinin tespit edilerek, her düzey için finansal eğitim programları yapılması önerilmektedir.

2.7. Finansal Okuryazarlık Kavramı

Finansal okuryazarlık, finansal bir karar alacak kadar temel finans bilgisine sahip olmaktır. Finansal okuryazarlık, alınacak kararlar için gerekli olan bilgiye sahip olmayı gerektirir. Finansal okuryazarlık kapsamlı bir kavramdır. Birçok bilim dalıyla ilişkilidir. Davranış bilimleri, finansal yönetim, bilgisayar ve bilişim teknolojisi gibi birçok farklı bilim dallarını ilgilendiren multidisipliner bir kavramdır. Finansal okuryazarlık gündelik hayattaki finansal nitelikli işlemlerde bireylere çözümler sunarak katkı sağlamayı amaçlamaktadır. Finansal okuryazarlık bireylerin finansal işlemleri öğrenme, beklentileri doğrultusunda seçim yaparak karar alma ve sonuçları yorumlamada yardımcı olmaktadır (Kanmaz, 2018).

Finansal okuryazarlık kavramı dünya genelinde çok yaygın olmadığı görülmektedir. OECD (2013) finansal okuryazarlık kavramı dünyadaki tüm ülkeler için çeşitli eğitim programları ile gerçekleştirilebileceğini ifade etmektedir. Bireylerin orta düzey finansal okuryazar olabilmeleri ülke yönetimlerinin makro planlama yapımlarıyla mümkündür. Yapılan anketlere göre bireylerin okuryazarlık oranları oldukça düşüktür. Bu nedenle bireylerin finansal farkındalık oluşturulması için eğitilmesi gerekmektedir. Bunun için tüm dünya genelinde ülkelere farklı görevler düşmektedir. Bunun için OECD farklı raporlar hazırlayarak ülkelere ilgili raporlar hazırlamaktadır (OECD, 2013).

Bireyler temel finansal bilgilere sahip olamayabilir. Bu nedenle eğitim almaları gerekmektedir. Finansal okuryazarlık bireylerin günlük hayatta gerçekleştirecekleri parasal nitelikteki her işlem için gerekmektedir. Bireylerin okul çağına başlamasıyla

birlikte finansal okuryazarlık eğitimini almaları önerilmektedir. İnsanlar doğumdan ölüme kadar hayatta var olabilmek ve yaşamını idame ettirebilmek için parasal kararlar almak zorundadır. Önemli olan alınan kararların bireyler için en faydalı düzeyde olmalarını sağlamaktır. Finansal okuryazarlığın bireylerin gelecek ile ilgili beklentilerinin gerçekleşmesinde önem bir payı vardır. Bu nedenle bireylerin alacakları tüm kararlarda finansal okuryazarlığın önemli bir yeri vardır (Mandell ve Klein, 2009).

2.7.1. Finansal Okuryazarlığın Tanımı

Finansal okuryazarlık ile ilgili literatüde genel kabul görmüş bir tanım bulunmamaktadır. Mason ve Wilson (2000) finansal okuryazarlığı, “Bireyin olası finansal sonuçların farkında olarak karar vermek için gerekli olan bilgileri edinme, anlama ve değerlendirme yeteneği” olarak tanımlamaktadır. Burada bilgi okuryazarlığı ile finansal okuryazarlık arasında açıkça bir benzerlik vardır. İki terim arasındaki fark, sonuçlar farklı olduğu için ortaya çıkar. Çünkü karar verme ile ilgili bilgilerin her zaman finansal bilgi olmayabileceği düşünülmektedir. Bu durumda bilgi okuryazarlığı söz konusudur. Örneğin, bir okul öğrenci alımının azalmasıyla karşılaşabilir. Bu kendi başına finansal bilgi değildir dolayısıyla bilgi okuryazarlığı ile ilgilidir. Ancak bir okulun finansmanının öğrenci sayısına göre belirlendiği finansal sonuçlar vardır. Bu finansal sonuçları anlamak ve hesaba katarak karar almak finansal okuryazarlık için esastır. İstenilen hedefe ulaşılabilmesi için gerekli bilgilere ulaşılması gerekmektedir. Bilgilendirilmiş karar almanın istenen sonuçları elde etmede etkili olduğu düşünülmektedir. Bu nedenle finansal okuryazarlık bireylerin karar almalarından başlayarak uygulamaya geçirdikleri bir dizi eylemlerden oluşmaktadır (Mason ve Wilson, 2000).

Bireylerin finansal ürün ve hizmetlerden yararlanabilmek için gerekli olan finansal bilgiye sahip olmaları, söz konusu bilgilerini finansal kararlarda kullanarak etkin ve zamanında bir karar alarak uygulamasıyla ilgili tüm süreç finansal okuryazarlık kavramıyla ilgilidir. Finansal okuryazarlık aynı zamanda bireylerin karşılaştırma yaparak, üstün ve zayıf noktaların değerlendirilmesinde bireylere ne yapılması gerektiği konusunda bilgi vermektedir. Bireyler aldıkları kararları uyguladıklarında olumlu bir katkı sağlayacak bilgi düzeyine finansal okuryazarlık ile erişebilecekleri

düşünülmektedir. Finansal okuryazarlık bireylerin ihtiyaç duydukları bilgilere erişmelerine, karar almalarına ve yorumlamalarına katkı sağlamaktadır (Bulut, 2019).

Petraskova ve Hasek (2012) finansal okuryazarlığı, yatırımcıların veya tüketicilerin finansal ürünleri ve kavramları finansal risk ve fırsatları değerlendirebilmek için iyi bir şekilde anlamak, seçenekler arasında karar vermek, finansal beklentilere uygun ve amaca ulaşacak şekilde yönetmek için gerekli bilgi ve davranışların kombinasyonu olarak ifade edilmektedir (Petrášková ve Hašek, 2012).

Literatürde finansal okuryazarlık kavramı dışında ekonomi okuryazarlığı kavramında kullanılmaya başlanmıştır. Çünkü ekonomi bilimindeki rasyonel davranış finansal okuryazarlık ile ilgili olarak düşünülmekte ve ekonomi okuryazarlığını da ilgilendirdiği belirtilmektedir. Dilek vd. (2018) bireylerin ekonomik refah düzeylerinin artırılması ve verimliliğin sağlanmasında rasyonel davranışın öneminden bahsetmektedir. Bu nedenle ekonomi okuryazarlığı finansal okuryazarlık kavramından sonra literatürde sıkça kullanılan kavramlardan olmuştur.

2.7.2. Finansal Okuryazarlığın Tarihsel Gelişimi

Finansal okuryazarlık 50-60 yıldır finans literatüründe yer almakta olup ABD’de ortaya çıktığı ifade edilmektedir. Dünya’da meydana gelen küreselleşme ve finansal liberalizasyon, kültürel, siyasi ve ekonomik açıdan çok önemli değişimlere neden olmuştur. Dünya’da meydana gelen bu değişimler sonucunda ekonomide krizler meydana gelmiştir. Tüketicilerin borçları artmıştır. Borçlardaki artış gelecek yıllarda emekliliklerinde dahi elde edemeyecekleri nakit çıkışlarını şimdiden taahhüt etmişlerdir. Bu nedenlerden dolayı finansal okuryazarlık kavramı türetilmiş ve literatürde kullanılmaya ve değerlendirilmeye başlanmıştır (Tetik, 2019).

Finansal okuryazarlık kavramı finans literatüründe 2000’li yıllardan sonra daha çok tartışılan bir kavramdır. Krizlerin artması sonucunda küresel finansal krizden sonra gündeme geldiği ifade edilmektedir. 2008 küresel finansal krizinde bireylerin yanlış kararları ve bütçe yönetimindeki başarısızlığı sonucunda finansal okuryazarlığın ekonomi için önemi ortaya çıktı. Karar alma mekanizmasının bireylerden başlaması ve ailenin toplumun en küçük yapı taşı olması bireylerin aldıkları kararların ekonomiyi

etkiledikleri görülmektedir. Bireylerin kararlarının isabetsiz oluşu ve tüm toplumda aynı yönde kararlar alınması ülke ekonomisinin kriz yaşamasına bireylerin intihar etmelerine ve ailelerin parçalanması gibi birçok olumsuz sonuç meydana getirebilmektedir. Finansal okuryazarlığın tarihsel süreci incelendiğinde 21. yüzyılın başında geliştiği görülmektedir. 2003 yılında Ekonomik Kalkınma ve İş Birliği Örgütünün finansal okuryazarlık eğitimlerini bazı ülkelerde vermeye başladıkları ifade edilmektedir. Türkiye’de de 2009 yılından sonra bunun gibi eğitimler verilerek günümüzde halen devam ettiği bildirilmektedir (Kanmaz, 2018).

Finansal okuryazarlık ile ilgili Türkiye’de 2012 yılında “Finansal Okuryazarlık ve Erişim Derneği (FODER)” kurularak büyük bir adım atılmıştır. Gerek kamu sektörü gerekse özel sektör ve diğer sivil toplum örgütleri finansal farkındalık oluşturacak faaliyetler yürütmektedir. Bireylerin bilinçlendirilmesi için eğitime önem verilmesi gerekmektedir. Dernek ülke ekonomisine ve topluma katkı sağlamak için bireylerin finansal okuryazarlık oranlarını artırmayı amaçlamaktadır. Böylece bankacılık kullanımını ve tasarrufların artırılması amaçlanmaktadır (Biçer ve Altan, 2016).

Finansal okuryazarlık bireylerin risk düzeyleri, bekledikleri gelir, emeklilikteki planları ve genel olarak emeklilik sistemlerini de ilgilendirmektedir. Çalışanların emekliliklerinde ihtiyaç duydukları tasarruf düzeyinde önemlidir (Halilovic vd., 2019). Finansal okuryazarlık ile bireylerin temel düzeyde finans bilgisine sahip olmaları amaçlanmaktadır. Geçmişte finansal okuryazarlık kavramına gereken önem verilmediği görülmektedir. Dolayısıyla bireylerin günümüzde karmaşık bir yapıya sahip olan finansal sistemin gelecek yüzyıllarda daha da kompleks olması beklendiğine göre ülkede yaşayan bireylerin finansal okuryazarlık düzeyinin yükseltilmesi önerilmektedir.

2.8. Finansal Okuryazarlığın Önemi

Finansal okuryazarlık krizlerden sonra önem verilmesi gereken bir konu olduğu ortaya çıkmıştır. Finansal okuryazarlık küresel dünyada herşeyin paraya endekslendiği ve parasal sistem içerisinde döndüğü bir sistemde bireylerin nasıl yol haritası çizmesi gerektiğinin tespit edilmesine katkı sağlamaktadır. Bireylerin dışında bireylerden meydana gelen işletmelerin diğer bir ifadeyle örgütlerin ve hepsini içeren finansal

sistemlerin yeniden yapılanma sürecinde finansal okuryazarlık düzeyini artıracak düzenlemelerin yapılması önerilmektedir. Bu nedenlerden dolayı finansal okuryazarlık bireylerin, örgütlerin ve finansal sistem açısından önem arz etmektedir (Jorgensen ve Savla, 2010).

Finansal okuryazarlığın yaygınlaştırılması, bireyleri okuryazarlık düzeylerinin yükselmesi, finansal piyasalara olan güvenin artmasını sağlar. Bireyler finansal araçları tanıyarak, riski dikkate alarak ve beklenen getirilere göre yatırım yapabilirler. Finansal piyasaların işleyiş sisteminin öğrenilmesi bireylerdeki önyargının kırılmasını sağlar. Böylece bireyler finansal piyasalarda işlem yapmaktan çekinmezler, finansal piyasalarda işlem yaparak gelişmesine katkı sağlarlar. Piyasaların gelişmesi için bireysel yatırımcıların piyasalarda işlem yapması önemlidir. Finansal okuryazarlık ile bireyler bilinçlendiklerinden piyasalarda işlem yaparak ekonominin gelişmesine katkı sağlamaktadır. Bu nedenlerden dolayı finansal okuryazarlık ülke ekonomisinin ve özellikle de para ve sermaye piyasalarının gelişmesi açısından önem arz etmektedir (Eskici, 2014).

Bu kısımda finansal okuryazarlık kavramı literatürde açıklandığı ve önemli görüldüğü üç boyut açısından değerlendirilmektedir. Bunlar aşağıda verilmektedir:

- Finansal okuryazarlığın bireyler için önemi
- Finansal okuryazarlığın işletmeler ve kurumlar için önemi
- Finansal okuryazarlığın ülke ekonomisi için önemi

Finansal okuryazarlığın önemi bireyler, işletmeler, kurumlar ve ülke ekonomisi açısından bu kısımda incelenmektedir.

2.8.1. Finansal Okuryazarlığın Bireyler İçin Önemi

Bireylerin parasal konularda aldıkları kararlar kişisel finansal yönetimin alanına girmektedir. Örneğin bir bireyin ev almak istediğini düşünelim. Evin nereden kaç para alınacağı, metrekaresi, alış fiyatı, aldıktan sonra yapılacak muhtemel giderler, evin

kiraya verilip verilmeyeceği, ev alırken ne kadar kredi kullanılacağı, kaç ay kredi kullanmanın mantıklı olduğu, aylık gelir ve gider dengesi, evi satacağı zamanki muhtemel değeri gibi birçok husus finansal okuryazarlığın alanına girmektedir. Ayrıca aylık gelir ve gider dengesi, alınacakların listesi, bütçe açığı ve fazlası, tasarrufların durumu, tasarrufların değerlendirilmesi, tasarrufların değer kazanması ve gelir getirmesi günlük hayatta sıkça karşılaşılan finansal işlemlerdir. Bireylerin bütçe yapmaları, aldıkları kredileri zamanında ödemeleri, kredi kartını bilinçli harcamaları, borçlarını zamanında ödemeleri finansal okuryazarlık eğitimi ile kazandırılabilir. Bireyler kredi kullanırken hangi krediyi, vadesini ve tutarını belirlemeleri içinde finansal okuryazarlığın önemi ortaya çıkmaktadır (Tetik, 2019). Bu nedenlerden dolayı finansal okuryazarlık bireylerin hayatları boyunca önem vermeleri gereken bir konudur. Emeklilik zamanlarında da bireylerin istenilen refah düzeyinde yaşayabilmesi finansal kararların isabetli oluşuna bağlıdır (Halilovic vd., 2019). Bireylerin bilinçlendirilmesi için finansal okuryazarlık eğitimi gerekmektedir.

2.8.2. Finansal Okuryazarlığın İşletmeler ve Kurumlar İçin Önemi

Finansal okuryazarlık kavramı bireyleri ilgilendirdiği kadar organizasyonlar içindeki çalışanlar ve yönetiler içinde gereklidir. Bireylerin ve yöneticilerin finansal okuryazarlığa olan ilgisi, sorumlu her yöneticinin kaynakların alınması, tahsisi ve kullanımı ile ilgili kararlara katılacağı ve bu süreçlerin kaçınılmaz olarak finansal özelliklere sahip olduğu inancından kaynaklanmaktadır. Etkili bir şekilde işlemek için her yöneticinin bir dereceye kadar finansal okuryazarlığı olması gerekir. Bu durum bütçesi kısıtlı kamu kuruluşlarında ve kar amacı güden özel sektör kuruluşlarında geçerlidir. Organizasyonlardaki yöneticilerin finansal okuryazarlığı ile ilgili önemli bir literatür eksikliği vardır. Bununla birlikte, bireylerin finansal okuryazarlığına büyük ilgi duyulmaktadır. Finansal okuryazarlığa gösterilen ilginin çoğu, insanların finansal okuryazarlık eksikliğine ilişkin bir endişeden kaynaklanmaktadır. Bu özellikle bireylerin finansal ürünlerin tüketicisi olarak görüldüğu yerler için geçerlidir. Mevcut kanıtlar, finansal bilgilerin finansal ürünler hakkında karar vermek için etkisiz olarak kullanıldığını göstermektedir (Mason ve Wilson, 2000, s. 4).

2.8.3. Finansal Okuryazarlığın Ülke Ekonomisi İçin Önemi

Finansal piyasalarda liberalleşmenin artmasıyla farklı finansal araçlar türetildiği ve risklerin minimize edilmesi için türev araçların kullanıldığı görülmektedir. Finansal sistem her geçen yıl gelişmektedir. Bu nedenle ülkelerin finansal sistemlerinin revize edilmesi gerekmektedir. Bireylerin finans bilgisine sahip olmadan aldığı kararlar, ülke ekonomisine de zarar vermektedir. Toplumun büyük bir kısmı finansal okuryazar olmadıkları için aldıkları kararların etkilerini makro olarak ülke ekonomisine yansımaktadır. Bu nedenlerden dolayı finansal okuryazarlık ülke ekonomisi için oldukça önemlidir.

Bireylerin harcama kararları, bütçe yönetimi ve tasarruflarını yönetmeleri ile gerçekleşen tüketim ve fon yönetimi ülke ekonomisinin dinamiklerini oluşturmaktadır. Üretimin artması tüketimin artmasıyla mümkün olup istihdam üretimin artmasıyla artmaktadır. Tasarrufun artmasıyla sermaye piyasasında fon arzı artmaktadır. Sermaye piyasası bireysel yatırımcıların artmasıyla sermaye geniş bir tabana yayılmaktadır. Finansal sistemde yatırımcılar çeşitlenmektedir. Yastık altında tutulan varlıklar ekonomiye kazandırılmaktadır (Tetik, 2019). Toplumdaki tasarruf artmaktadır. Böylece girişimciler ihtiyaç duydukları fonları kolaylıkla temin edebilmektedir. Bireylerin aldıkları yanlış finansal kararlar, bankaların batmasına, üretimin azalmasına, birçok işletmenin kapanmasına, işsizliğin artmasına, devletin vergi gelirlerinin azalmasına neden olabilmektedir. Finansal okuryazarlık ülkelerin ekonomileriyle ilgili olduğu kadar eğitim sistemiyle de yakından ilişkilidir. Bu nedenlerden dolayı finansal okuryazarlık ülke ekonomisi için önem arz etmektedir (Amagir vd., 2020).

Finansal okuryazarlık düzeyi yüksek olan toplumlardaki bireyler eğitilmiş oldukları için finansal karar almadan önce araştırarak bilgi toplarlar. Konunun uzmanlarından aldığı bilgileri harmanlayarak karar verirler. Piyasada düzenleyici ve denetleyici kuruluşlardan istifade edebilirler. Bireylerin okuryazarlık düzeyinin artmasıyla piyasalardaki düzenin işleyişinde etkinlik artar. Piyasalardaki güven ortamı kamu kuruluşları tarafından sunulsada yatırımcılar tarafından sürekliliği sağlanır. Eğitilmiş bireyler aldıkları kararların ekonomiye etkisini düşünür ve araştırır çünkü bilinçli bir yatırımcıdırlar. Finansal okuryazarlık arttıkça piyasalardaki gelişmeleri yakından takip

eder, alacağı kararlarda hata payı azalabilir. Çünkü bilinçli yatırımcı risklerin farkındadır. Riskleri dikkate alarak karar alır. Böylece bireylerin finansal okuryazarlık düzeylerinin yükselmesiyle refah seviyelerinde yükselebileceği düşünülmektedir (Ünal, 2018).

2.9. Finansal Okuryazarlığın Etkileri

Finansal okuryazarlık toplumu oluşturan her bireyin öğrenmesi gereken temel finansal bilgileri içermektedir. Finansal okuryazarlık bireylerin finansal tutum ve davranışlarında bir takım değişikliklere neden olması beklenmektedir. Finansal davranışlar bireylerin aldıkları kararlara etkileri olduğundan finansal okuryazarlık düzeyi düşük olan bireylerin kararları negatif yönde etkilenebilmektedir (Muñoz-Murillo vd., 2020). Finansal okuryazarlık düzeyinin artmasıyla bireylerin bundan olumlu yönde etkilenmesi beklenmektedir. Finansal okuryazarlığın etkileri genel olarak bireysel ve ekonomik olarak iki başlık altında incelenmektedir. Bu kısımda finansal okuryazarlığın bireysel etkileri ile ekonomiye olan etkileri açıklanmaktadır.

2.9.1. Bireysel Etkiler

Bireyler sürekli finansal karar alırlar. Nasıl bütçe yapılacağı, ne kadar harcanacağı ve tasarruf edileceği, paralarının nereye yatırılacağı, finansal risklerinin nasıl yönetileceği, harcamalarını finanse etmek için ne kadar borç gerektiği ve bu borcun hangi şekilde alınması gerektiği konusunda kararlar alırlar. Bu kararlar karmaşık ve çeşitlilik gösterebilir, en azından temel bir finansal okuryazarlık seviyesi gerektirmektedir. Finansal okuryazarlık ile bireyler bütçe yapmayı öğrenebilir, gelir ve gider dengesini sağlayabilir, bütçe açığını finanse etmeyi sağlayabilir. Gelecek ile ilgili beklentilerinde tasarruflarını verimli kullanmayı öğrenebilir. Bireyler finansal okuryazarlık düzeylerinin yükselmesiyle alacakları her türlü finansal kararda başarı oranının artması beklenmektedir (Widdowson ve Hailwood, 2007).

Finansal okuryazarlık düzeyinin yükseltilmesi ülkelerin finansal ve iktisadi gelişimleri için önemlidir. Ülke ekonomileri birikimlerin artmasıyla büyümekte ve kalkınmaktadır. Tasarruf alışkanlığının olmadığı bir toplumda fon arzı yeterli düzeyde olmayacaktır. Finansal okuryazarlığı olmayan bireyler ekonomiyi düşünmeden

kararlar alabilecektir. Bunun sonucunda kişiler ve kurumlar iflas ve haciz tehdidiyle karşılaşabilmektedir. Alınan yanlış kararlar sonucunda bireylerin sosyo ekonomik statüleri değişebilmektedir. Ülke ekonomisi için finansal kararların doğru ve rasyonel alınması önerilmektedir. Bu nedenlerden dolayı devletlerin finansal okuryazarlık düzeyini artırmak için eğitimler düzenlemesi önerilmektedir (Biçer ve Altan, 2016).

2.9.2. Ekonomiye Etkileri

Bilişim ve internet teknolojisindeki gelişmeler bütün dünyada köklü değişimlere neden olmaktadır. Teknolojideki değişim finansal piyasalara da yansımaktadır. Finansal piyasalarda işlem gören ürünlerde artış görülmektedir. Ayrıca finansal piyasaların işleyisi kolaylaşmıştır. Yatırımcılar farklı finansal araçları farklı ülkelerden alabilmektedir. Çünkü finansal ürün ve hizmetlerin çeşitliliği giderek artmaktadır. Piyasada işlem hacmi artmaktadır. Likidite artarak piyasalar ihtiyaç duydukları fonları tedarik edebilmektedir. Finansal okuryazarlık bireylerin doğru yatırım kararı almalarına katkı sağlamaktadır. Finansal okuryazarlık düzeyinin artmasıyla ekonomide para ve sermaye daha etkin kullanılabilir. Tasarrufların ekonomide değerlendirilmesinde önemli katkı vermektedir. Ekonominin gelişmesine, canlanmasına, likiditenin artmasına, yeni yatırım fırsatlarının doğmasına, istihdamın artmasına katkı sağlamaktadır (Widdowson ve Hailwood, 2007).

Finansal okuryazarlık harcamaların daha rasyonel yapılmasını sağlayacağından tüketim azalacağından enflasyonun düşmesi beklenebilir. Bireylerin gelirlerini artıracak yeni fırsatları değerlendirmesi ülke ekonomisinde ihtiyaç duyulan fonların arz edilmesini sağlar. Böylece ülkenin ihtiyaç duyduğu fonlar daha uygun maliyetle ve hızlıca elde edilebilir. Finansal piyasaların canlanmasını sağlar. Piyasada güven artar. Bilinçli yatırımcılar yatırımlarını rasyonel değerlendirir. Şirketlerin değerlerinin artmasıyla sermaye piyasasının değeri artmaktadır (Yıldırım, 2020).

2.10. Finansal Okuryazarlığın Bileşenleri

Literatürde genel kabul görmüş finansal okuryazarlık kavramı olmadığı ifade edilmişti. Konunun daha iyi anlaşılması için finansal okuryazarlık kavramının bileşenlerinin incelenmesi gerekmektedir. Finansal okuryazarlığın bileşenleri aşağıda verilmektedir (Bekereci, 2018):

- Temel Para Bilgisi
- Para Yönetimi Bilgisi
- Tasarruf ve Yatırım Bilgisi
- Harcama ve Borçlanmaya İlişkin Bilgi
- Finansal Planlama

Finansal okuryazarlığın bileşenlerini oluşturan ve yukarıda verilen bileşenler bu kısımda açıklanmaktadır.

2.10.1. Temel Para Bilgisi

Para günlük hayatta en çok kullanılan varlıklardan birisidir. Alışveriş yaparken mübadele gerçekleştirirken kullanılan bir varlıktır. Günümüzde paranın yerine geçecek farklı araçlar türetilmiştir. Kredi kartı en çok kullanılanlardandır. Finansal okuryazarlık ile ilgili temel para bilgisi ile ifade edilen temel matematiksel hesaplamaları, faiz hesaplamaları, fiyat karşılaştırarak mal veya hizmet seçimi, faturaların ödenmesi, paranın zaman değeri hesaplamaları, enflasyon, indirim hesaplamaları gibi konuları içermektedir (Bekereci, 2018).

Temel para bilgisi bireylerin finansal piyasaları tanımak için gerekli alt yapıyı oluşturmaktadır. Paranın kullanım amacı bireylerin ihtiyaçlarını karşılamakta bir değişim aracı olma özelliğidir. Bunun dışında paranın yatırım ve rezerv amacıyla kullanım özelliği de vardır. Ancak bireyler genellikle mübadele ve değer kazanma gibi özelliklerden dolayı parayı kullanmaktadır (Yalçiner, 2012).

2.10.2. Para Yönetimi Bilgisi

Finansal okuryazarlık para yönetimi ile ilgili işlevlerin yerine getirilmesinde oldukça önemlidir. Bireyler günlük hayatta birçok parasal nitelikte işlem yapmaktadır. Bankada vadesiz mevduat hesabının açılması dahi bireylerin paralarını yönetmeleri için önemlidir. Kredi kartı kullanma, ihtiyaç olduğunda bankadan kredi çekme, gelecek ile ilgili planlamalar yaparak emeklilik sistemlerine dahil olma gibi temel işlemler kişilerin para yönetimiyle ilgilidir. Gün içerisinde yapılan harcamalar, aylık fatura ödemeleri, vergi ödemeleri paranın zamanında yönetilmesini gerektirmektedir. Ödemelerin vakti geldiğinde likit varlık olmadığında bireyler gecikme yaşadıkları için ekstra faiz ödemekle yükümlüdür. Şayet ödemeleri birkaç kez yapmazsalar bu durumda abonelikler kapatılmakta, bankacılık işlemleri yasaklanabilmekte ve icra işlemleri başlatılabilmektedir. Bu nedenlerden dolayı bireylerin para yönetiminde başarılı olabilmeleri için finansal okuryazarlık eğitimi almaları önemlidir (Bayram, 2014).

2.10.3. Tasarruf ve Yatırım Bilgisi

Finansal okuryazarlık düzeyi bireylerin tasarruflarını ve yatırımlarıyla yakından ilişkilidir (Tian vd., 2020). Bireylerin tasarruf ve yatırımlarını olumlu yönde etkileyebilmektedir. Bireylerin tüketim harcamalarını azaltmaları, gelirlerini artırarak gelir getirecek yatırımlarda değerlendirmeleri önemlidir. Bireysel emeklilik sistemi bireylerin yatırımlarının gelecekte değer kazanması için tercih edebileceği bir yatırım aracıdır. Aynı zamanda gelecekte ihtiyaç duyulabilecek fonlar şimdiden garanti altına alınmış olmaktadır. Bu nedenle bireyler tasarruflarını iyi değerlendirmeleri gerekmektedir. Tasarrufların değerlendirilmesi ülke ekonomisine de katkı sağlamaktadır. Tasarruflar arttıkça piyasalarda fonlar artar. Fonların artmasıyla finansal kuruluşlar daha düşük maliyet ile fon arz eder. Böylece ihtiyaç duyulan fonlar daha uygun maliyetlerle tedarik edilmiş olur (Çolak, 2017). Tasarrufların doğru yatırımlarda değerlendirilmemesi bireylerin yıllardır biriktirdikleri paralarının değer kaybetmesine neden olabilmektedir. Bu nedenle tasarrufların ve yatırımların değerlendirilmesinde finansal okuryazarlık oldukça önemlidir. Bireylerin tasarruf yapabilmeleri için ihtiyaç duyulan motivasyonun kazandırılması gerekmektedir.

2.10.4. Harcama ve Borçlanmaya İlişkin Bilgi

Bireylerin tüketim harcamaları sürekli artmaktadır. Tüketim harcamalarının artması bireylerin gelirlerinin azalmasına neden olmaktadır. Bireylerin borçlanma eğilimlerinin de tüketim eğilimlerine paralel olarak arttığı ifade edilmektedir. Tüketimi özendirmek bireylerin borçlarını artırabilmektedir. Bireyler gelirlerinden daha fazla tutarlarda harcamalar yaptıkları için borçlanma eğilimleri artmaktadır. Bu borçların ödenebilmesi için borç yönetiminde anapara ödemelerinin ve faiz oranlarının dikkate alınarak bir ödeme planının hazırlanması önerilmektedir (Ünal, 2018).

Günümüzde en çok kullanılan ödeme aracı kredi kartıdır. Bireylerin büyük bir kısmının kredi kartlarına borçlu oldukları bilinmektedir. Kredi kartlarının ödeme tutarları ödeme zamanında yapılmadığında bireyler faiz ödemesi yapmaktadır. Böylece kredi kartı borcu ödenmediği gibi faiz ödemesiyle borcun tutarı artmaktadır. Kredi kartlarının faiz oranları banka kredilerinin faiz oranlarından daha yüksektir. Bireylerin kredi kartı harcamalarını kontrol altına alması önerilmektedir. Kredi kartlarının borçlarının ödenmesinin yanında bireyler kredi kartını kontrollü kullanma alışkanlığı kazanmalarını da gerekmektedir.

2.10.5. Finansal Planlama

Bireylerin gelecek ile ilgili yapmayı düşündükleri harcamaların ve yatırımların planlanması gerekmektedir. Herkesin hayat standartları farklıdır. Hayat standartlarını yükseltmek için yapacakları harcamalar farklılık göstermektedir. Örneğin bir birey 100 metrekare evde oturmak isterken, başka bir birey dubleks 200 metrekare evde oturmak isteyebilir. Bir birey 50.000 lira tutarında bir otomobili kullanmak isterken, başka bir birey onu beğenmeyip 100.000TL tutarında bir otomobil almak isteyebilir. Bireylerin gelir ve giderleri farklı olduğundan, gelecekte arzu edilen yaşam düzeyi farklılık göstermektedir. Bireyler gençlik ve yetişkinlik dönemlerinde yaşadıkları hayatlarını, emeklilik döneminde de yaşamak isterler. Bireyler gençlik dönemlerinde gelecekte yaşamayı istedikleri standartları sağlayabilmeleri için diğer bir ifadeyle gelecekte arzu edilen refah seviyesine ulaşmak için şimdiden finansal planlama yapmaları gerekmektedir (Lusardi ve Mitchell, 2008).

Bireylerin gelecekte arzu ettikleri yaşam standartlarını sürdürebilmeleri için iyi bir finansal planlama yapmaları önerilmektedir. Planlama aslında yönetim organizasyonun bilim dalının bir fonksiyonudur. Ancak planlama günümüzde her alanda karşımıza çıkmaktadır. Finansal planlar, bireylerin hedeflerine ulaşmak için gelecek ile ilgili önceden yapacağı planlanmış bütçelerdir. Gelirlerin ve giderlerin yönetildiği yazılı bütçelerden de oluşabilmektedir. Bireylerin hedefledikleri yatırımları yapabilmesi için nasıl bir yol izlemesi gerektiği finansal planlarda yer almaktadır. Bireyler hedeflerine ulaşabilmek için daha fazla kazanmak ister. Giderlerin azaltılması ve gelirlerin artırılması ile tasarruflar artırılabilir. Gelirleri artırmak mümkün değilse tüketim harcamalarını kısarak tasarruf yapılması mümkündür. Finansal planlar bireylerin gelecek dönemlerde gelir ve giderlerinin takip edilmesi açısından da bireylere önemli bilgiler sunmaktadır. Bireyler finansal planlamayı aşağıda verilen aşamaları gerçekleştirerek yapmaları önerilmektedir (Öztürk, 2014):

- Bireyler finansal durumlarını inceleyerek ne kadar varlığının ve ne kadar borcunun olduğunu tespit etmelidir.
- Bireylerin gelecek yıllarda arzu ettiği veya almak istediklerinin belirlenmesi ve öncelikli olanlar sıralanmalıdır.
- İstenilen şeylere ulaşabilmek için gelir ve giderlerin gelecek dönemler için planlaması ve planın ilerleme durumunun takip edilmesi gerekmektedir.

Finansal okuryazarlık eğitimi almış bir bireyin finansal planlama yapabilecek kadar bilgiye sahip olduğu düşünülmektedir. Okuryazarlık bireylerin konuyu anlamalarına katkı sağlamaktadır. Bireyler ihtiyaç duydukları bilgileri aldıktan sonra kendileri gelişimlerini artırabilir. Kişisel finasta planlama olmadan gerçekleşen nakit yönetimi, gelecekte bireylerin nakit problem yaşama olasılığını artıracığı düşünülmektedir. Bu nedenle bireyler gelir ve giderlerini yönetirken planlama yapmalıdır. Finansal okuryazarlık ile nakit yönetimi arasında istatistiksel bir ilişki olabileceği düşünüldüğünden, finansal okuryazar birinin daha etkin bir nakit yönetimi gerçekleştireceği düşünülmektedir (Fujiki, 2020).

2.11. Finansal Okuryazar Olabilmenin Koşulları

Finansal okuryazar olabilmek için eğitim gerekmektedir. Bireyin finansal okuryazar olabilmesi için bazı özelliklerin kazanılması gerekmektedir. Finansal okuryazar olabilmek için finansal bilgiye ihtiyaç duyulmaktadır. Bireylerin finansal bilgi düzeylerini geliştirilecek eğitimler finansal okuryazarlık için bir girdi, eğitim sonucundaki değişim de finansal okuryazarlık düzeyinin tespitinde bir çıktı olarak nitelendirilmektedir (Huston, 2010).

Finansal okuryazar olabilmenin koşulları literatürde farklılık göstermektedir. Finansal okuryazar olabilmek için gereken özellikler aşağıda verilmektedir (Bayram, 2014):

- Bilgi ve teknolojik araçları kullanabilmek
- Parasal ifadeleri anlayabilmek için sayısal ifadelerde iyi olmak
- Para yerine geçen alternatif ödeme araçlarını tanımak ve kullanım amaçlarını ve yerlerini bilmek
- Kredi kartı kullanma bilincine sahip olmak
- Finansal bilgileri anlamak, kavramak ve tahlil etmek
- Bireysel bir tüketici olarak hak ve yükümlülükleri bilmek
- Risk ve getiri arasındaki ilişkiyi anlamak ve dengeyi kurmak

Finansal okuryazar olabilmek için kazanılması gereken temel özelliklerin yanında bireylerin gelir ve giderlerini yönetilmek için ihtiyaçlarını doğru tespit etmesi gerekmektedir. Bunun için tüketimde bilinçli olmak gerekir. Fayda maliyet analizi yapılarak kararların alınması önerilmektedir. İhtiyaçların sonsuz olduğu unutulmamalıdır. Bireyler tasarrufun ne kadar önemli olduğunu aile fertlerine anlatmaları gerekmektedir. Çünkü bireyler finansal okuryazarlık eğitimini aileden almaktadır. Harcamaların doğru zamanda ve yerde yapılması önerilmektedir. Finansal

okuryazarlık yetkinliğini kazanan bireylerin gelecekte alacağı kararların daha doğru ve yerinde alınmasına katkı sağlamaktadır.

3. LİTERATÜR TARAMASI

Bu bölümde finansal okuryazarlık ile ilgili ulusal ve uluslararası literatürde yapılmış çalışmalara yer verilmektedir. Konunun güncel ve popüler olması nedeniyle çok sayıda yapılmış çalışma olduğu gözlemlenmektedir. Çalışmanın konusu üniversite öğrencilerinin finansal okuryazarlık düzeylerinin incelenmesiyle ilgili olduğundan bu bölümde üniversite öğrencileri üzerine uygulama yapılan finansal okuryazarlık çalışmalarına yer verilmektedir. Ayrıca İslami finansal okuryazarlık ve medyanın finansal okuryazarlık düzeyine etkisini ölçen güncel konular ile ilgili çalışmalara da yer verilmektedir.

Yıldız (2019) üniversite de okuyan öğrencilerin finansal okuryazarlığı ilgilendiren kararların, yaş, sınıf, bölüm, cinsiyet, gibi bir takım özellikler açısından davranışsal iktisat ile ilişkisini incelemektedir. Çalışmada finansal okuryazarlık ve davranışsal iktisat ölçeği kullanılmıştır. Çalışmada 49 sorudan oluşan anket ile 502 katılımcıdan veri toplanmıştır. Elde edilen veriler one way ANOVA, t testi gibi çeşitli istatistiksel testlere tabi tutulmuştur. Çalışmanın analizleri sonucunda sınıf faktöründe anlamlı bir farklılık olduğu; birikim, tasarruf, kredi kartı ve finansal bilgiyle ilgili sorularda sınıf ve bölümlerin arasında anlamlı bir farklılık olduğu ifade edilmektedir (Yıldız, 2019).

Yalçın ve Öztürk (2019) toplumun gelişmesinde finansal okuryazarlığın önemli bir rolü olduğu ifade edilmektedir. Bu amaçla üniversite öğrencilerine anket uygulanarak finansal okuryazarlık düzeyi incelenmiştir. 392 katılımcıdan veri toplanmıştır. Veriler istatistiksel analizlere tabi tutulmuştur. Öğrencilerin finansal okuryazarlık düzeylerinin düşük olduğu ancak erkek öğrencilerin finansal okuryazarlık düzeyinin kadın öğrencilerden daha başarılı olduğu ifade edilmiştir (Yalçın ve Öztürk, 2019).

Bedirlioğlu (2019) finansal okuryazarlığın toplumun herkesimini ilgilendirdiği gibi öğrencileride ilgilendirdiğini ifade etmektedir. Uygulamada Hatay Mustafa Kemal Üniversitesinde öğrenim gören 930 öğrenciden anket yöntemiyle veri toplanmıştır. Elde edilen verilere çeşitli istatistiksel analizler yapılmıştır. Çalışmanın sonucunda üniversite öğrencilerinin finansal okuryazarlık düzeylerinin orta düzeyde olduğu tespit

edilmiştir. Öğrencilerin finansal okuryazarlık düzeylerinin artırılması için finans ve iktisat dersleri almaları önerilmektedir (Bediroğlu, 2019).

Kutlu (2019) bireylerin refah içinde yaşamalarında finansal okuryazarlığın önemli payı olduğunu ifade etmektedir. Finansal okuryazarlık düzeyinin düşük olması bireylerin yanlış karar almalarına neden olabileceği belirtilmektedir. Üniversite öğrencilerinin finansal okuryazarlık düzeylerinin yüksek olması beklenmektedir. 132 İşletme Bölümü öğrencisinden anket yöntemiye veri toplanmıştır. Elde edilen verilere çeşitli istatistiki testler yapılmıştır. Analiz sonucunda ise finansal okuryazarlık düzeyinin yüksek olduğu, demografik değişkenlere göre finansal okuryazarlık düzeyinin farklılık göstermediği belirtilmiştir (Kutlu, 2019).

Kaya (2019) bilgi sisteminin gelişmesiyle finansal bilginin bireylerin telefonlarına kadar geldiğini, bireylerin sağlıklı kararlar alabilmeleri için finansal bilgi düzeylerinin yüksek olması gerektiği ifade edilmektedir. Cumhuriyet Üniversitesinde İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesinde okuyan 720 öğrenciden anket yöntemiyle veri toplanmıştır. Çeşitli istatistiki testler yapılmıştır. Analiz sonuçlarında öğrencilerin finansal okuryazarlık düzeylerinin orta seviyenin altında olduğu ifade edilmektedir. Erkek öğrencilerin kadın öğrencilerinden daha yüksek oranda finansal okuryazarlık düzeyine sahip oldukları belirtilmiştir. Öğrencilerin bölümleri, cinsiyetleri ve sınıflarına göre finansal okuryazarlık düzeylerinin anlamlı farklılıklar gösterdiği tespit edilmiştir (Kaya, 2019).

Karakuş (2019) finansal okuryazarlığın para ve sermaye piyasalarını tanıma, tasarruf yapabilme, yatırım kararı verirken doğru kararlar alabilmede önemini vurgulayarak İslami Finansal Okuryazarlık kavramını incelemiştir. Türkiye’de yapılan çalışmaların genel olarak finansal okuryazarlık ile ilgili olduğunu, İslami Finansal Okuryazarlık ile karşılaştırmanın pek yapılmadığını ifade etmektedir. Çalışmada diğerlerinden farklı olarak İslami Finansal Okuryazarlık düzeyinin ölçülmesi amacıyla Adana da ikamet eden 276 katılımcıdan anket yöntemiyle veri toplanmıştır. İstatistiksel analizler sonucunda erkeklerin finansal okuryazarlık bilgi düzeylerinin kadınlardan daha yüksek çıktığı ifade edilmiştir. İslami finansal okuryazarlık düzeyi ile ilgili yapılan çalışmada ise katılımcıların bilgi düzeylerinin düşük olduğu tespit edilmiştir.

Katılımcıların faizin haram olduğu konusunda dahi pek bilgi sahibi olmadıkları ifade edilmektedir. Cinsiyetin sorular üzerinde anlamlı farklılıklar olduğu ifade edilmektedir (Karakuş, 2019).

Demirkıran (2019) Kırıkkale Üniversitesinde okuyan öğrencilerin finansal okuryazarlık düzeylerinin değerlendirilmesi amacıyla çalışma yapmıştır. Beş farklı alt kategoriden oluşan anket formu ile katılımcılardan veri toplanmıştır. 467 üniversite öğrencisinden elde edilen veriler ile Bağımsız Örneklem T Testi ve Tek Yönlü Varyans analizi, Tukey testi ve korelasyon testi kullanılarak analizler yapılmıştır. Analiz sonucunda öğrencilerin sınıfları ile finansal okuryazarlık düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık olduğu ifade edilmiş olup katılımcıların finansal bilgilerde yeterli olup olmadıkları ise finansal davranışları arasında anlamlı bir ilişki olduğu tespit edilmiştir (Demirkıran, 2019).

Pamukçuoğlu (2019) günümüz finansal sisteminde finansal ürünlerin çeşitliliğinin arttığı, finansal bilgiye ihtiyaç duyulduğu ve finansal okuryazarlık düzeyinin ülke ekonomisi için önemli olduğunu belirtmektedir. Çalışmada diğerlerinden farklı olarak medyanın finansal okuryazarlık düzeyine etkisine yer verilmiştir. İstanbul ve Ankara illerinde yaşayan 354 katılımcıdan anket yöntemiyle veri toplanmıştır. Elde edilen veriler ile istatistiki analizler yapılmıştır. Analiz sonucunda eğitim ve gelir seviyesinin yüksek olan bireylerin, finansal okuryazarlık düzeylerinin yüksek olduğu belirtilmektedir. Erkeklerin kadınlardan daha yüksek finansal okuryazarlık düzeyine sahip oldukları belirtilmiştir. Medyada yer alan finansal bilgilerin finansal okuryazarlık düzeyini etkilemediği ifade edilmektedir. Sosyal medya kullanımının ile finansal okuryazarlık arasında anlamlı ve pozitif yönde etkilediği ifade edilmektedir (Pamukçuoğlu, 2019).

Taş (2019) finansal okuryazar olabilmek için üst finansal bilgiye sahip olmadan günlük kararlar alabilecek düzeyde finans bilgisine sahip olmak gerektiği ifade edilmektedir. Çalışmada üniversite öğrencilerinin finansal okuryazarlık düzeylerini incelenmektedir. Özellikle TR83 bölgesinde yer alan İktisadi ve İdari Bilimler Fakültelerinde okuyan 841 öğrenciden anket yöntemiyle veri toplanmıştır. Elde edilen veriler T testi ve Anova gibi istatistiki yöntemlerle analiz edilmiştir. Analiz sonucunda

öğrencilerin %47'lik kısmının orta düzeyde ve %31'7 lik kısmının ise iyi derece de finansal okuryazar oldukları ifade edilmiştir. İşletme bölümü öğrencilerinin, iktisat bölümü öğrencilerinden daha fazla soruyu doğru cevapladıkları ifade edilmiştir. Katılımcıların yaşlarının artmasıyla temel finansal bilgileri arttığı tespit edilmiştir. Gelir düzeyi ile finansal okuryazarlık düzeyi arasında anlamlı bir farklılık olmadığı ifade edilmektedir (Taş, 2019).

Sancak (2019) finansal okuryazarlık kavramının literatüre yeni girdiğini, genel kabul görmüş bir tanımı olmadığını ifade etmektedir. Üniversite öğrencileri mezun olduklarında iş hayatına atılarak finansal kararlar verecekleri için finansal okuryazarlık düzeylerinin önemli olduğunu ifade etmektedir. Gümüşhane Üniversitesinde öğrenim gören 490 üniversite öğrencisinden anket yöntemiyle veri toplamıştır. Erkeklerin, iktisat ve işletme bölümü öğrencilerinin ve yaşça büyük olanların finansal okuryazarlıklarının daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Finans alanında ders alan, ekonomi ve finans ile ilgili gelişmeleri internetten takip eden, kredi kartı kullanan öğrencilerin finansal kavramlara daha vakıf oldukları tespit edilmiştir (Sancak, 2019).

Dursun (2019) Adnan Menderes Üniversitesinde öğrenim gören öğrencilerin finansal okuryazarlık düzeylerini incelemiştir. 473 öğrenciden anket yöntemiyle veri toplanmıştır. Elde edilen bulgulara T testi, Anova, Tukey ve frekans analizleri yapılmıştır. Analiz sonucunda finansal okuryazarlık bilgi, tutum ve davranış biçimlerinin cinsiyet, yaş ve öğrenim durumuyla anlamlı farklılıklar gösterdiği belirtilmiştir. Program türü, gelir, annenin eğitim düzeyi gibi etkenler ile finansal okuryazarlık arasında anlamlı bir farklılık olmadığı ifade edilmiştir. Öğrencilerin risk, getiri ve faiz kavramları en çok bildikleri finansal kavramlar olduğu belirtilmiştir (Dursun, 2019).

Demir (2019) teknolojinin hızla geliştiği, finansal araçlarda çeşitlilik olduğu ve bireylerin finansal kararlarda daha fazla bilgi sahibi olmaları gerektiği, bu nedenle finansal okuryazarlık düzeyinin önem kazandığı ve bireylerin daha bilinçli hareket etmeleri için finansal okuryazarlığa önem vermeleri gerektiği belirtilmektedir. Üniversite öğrencilerinin finansal okuryazarlık davranışları çalışmada incelenmiştir. 400 üniversite öğrencisinden anket yöntemiyle veri toplanmıştır. Elde edilen veriler

ile çeşitli istatistiki analizler yapılmıştır. Analiz sonucunda erkeklerin finansal okuryazarlık düzeylerinin kadınlardan daha yüksek olduğu belirtilmektedir (Demir, 2019).

Kartal (2019) finansal okuryazarlığın hayatın bir parçası olduğunu ve ekonomiye katılanlar için bir yaşam becerisi olduğunu ifade etmektedir. Bireylerin gelecekte yapacağı planlarda finansal okuryazarlık düzeyinin oldukça önemli olduğu vurgulanmaktadır. Necmettin Erbakan Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi öğrencilerinin finansal okuryazarlık düzeyleri araştırılmıştır. 143 öğrenciden anket yöntemiyle toplanan veriler üzerine analizler yapılmıştır. Analiz sonucunda öğrencilerin finansal becerilerinin zayıf olduğu, kredi kartı kullandıkları halde faiz oranının ne olduğunu tam olarak kavramadıkları belirtilmiştir. 25 yaşın üzerinde olan öğrencilerin finansal okuryazarlık düzeylerinin daha yüksek olduğu ifade edilmektedir (Kartal, 2019).

Kocabıyık ve Teker (2018) Süleyman Demirel Üniversitesi öğrencilerinin finansal okuryazarlık düzeyini ölçmek amacıyla çalışma yapmışlardır. Araştırmada 708 üniversite öğrencisinden anket yöntemiyle veri toplanmıştır. Elde edilen bulgular Mann-Whitney U testi gibi çeşitli istatistiki testlere tabi tutulmuştur. Analiz sonucunda finansal okuryazarlığın cinsiyete göre farklılık gösterdiği tespit edilmiştir. Erkeklerin finansal okuryazarlık düzeylerinin kadınlardan daha başarılı olduğu belirtilmektedir (Kocabıyık ve Teker, 2018).

Ergün (2018) Balıkesir Üniversitesinde öğrenim gören öğrencilerin finansal okuryazarlıklarını değerlendirmek amacıyla çalışma yapmıştır. 2050 öğrenciden anket yöntemiyle veri toplanmıştır. Elde edilen veriler ile istatistiki analizler yapılmıştır. Analiz sonucunda erkek öğrencilerin, 26 yaşından büyük olanların, örgün öğretim öğrencilerinin, yüksek lisans ve doktora yapan öğrencilerin ve okul notları yüksek olan öğrencilerin finansal okuryazarlık düzeylerinin yüksek olduğu vurgulanmaktadır. Yüksek geliri olan ailelerin çocuklarında da finansal okuryazarlık düzeylerinin yüksek olduğu belirtilmektedir (Ergün, 2018).

Öncüler (2018) finansın küresel bir boyut kazandığını, bireylerin ve devletlerin finansa daha fazla önem vermeleri gerektiğini ifade etmektedir. İstanbul Gelişim Üniversitesi

öğrencileri üzerinde anket yöntemiyle veri toplanmıştır. 400 öğrenciden gelen veriler ile çeşitli istatistiki analizler yapılmıştır. Analiz sonucunda üniversite öğrencilerinin finansal okuryazarlık düzeylerinin yükseltilmesi için gerekli çalışmaların yapılması gerektiği belirtilmiştir (Öncüler, 2018).

Contuk (2018) finansal okuryazarlığın günümüz finansal sisteminde önemli bir öngörücü olarak kullanılabileceğini ifade etmektedir. Üniversite öğrencilerinin finansal okuryazarlık gelişimlerine aldıkları eğitimin etkisi olup olmadığını araştırmışlardır. Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesinde öğrenim gören 327 öğrenciden anket yöntemiyle veri toplanmıştır. Ki kare testi ile analizler yapılmıştır. Öğrencilerin temel düzeyde finansal okuryazarlık düzeyine sahip olduğu belirlenmiştir. Demografik ve eğitimsel faktörlerin finansal okuryazarlığı etkilediği ifade edilmektedir (Contuk, 2018).

Bekereci (2018) finansal okuryazarlık düzeyi ile islami finansal okuryazarlık düzeyini üniversite öğrencileri üzerinde incelemektedir. İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi öğrencileri ile İlahiyat fakültesinde öğrenim gören 640 öğrenciden anket yöntemiyle veri toplanmıştır. Çalışmanın asıl amacı islami finansal okuryazarlık düzeyinin değerlendirilmesidir. Elde edilen veriler ile istatistiksel analizler yapılmıştır. Analiz sonuçları ölçeğin güvenilir olduğunu, islami finansal okuryazarlık düzeyinin yüksek olduğu, kadın öğrencilerin erkek öğrencilerden daha yüksek okuryazarlık düzeyine sahip oldukları tespit edilmiştir. İslami finansal okuryazarlık düzeyi ile dini konularda hassasiyetin pozitif anlamlı bir ilişki sergilediği ifade edilmektedir (Bekereci, 2018).

Başarır ve Sarıhan (2017) finansal okuryazarlığın önem kazandığını ifade etmektedir. Üniversite öğrencilerinin finansal okuryazarlık düzeyleri geleceğin nesli olması açısından önem kazanmıştır. Bandırma Onyediy Eylül Üniversitesi öğrencilerinin finansal okuryazarlık düzeyleri incelenmiştir. 407 öğrenciden anket yöntemiyle veri toplanmıştır. Analiz sonucunda öğrencilerin finansal okuryazarlık düzeyinin %58 olduğu bulgulanmıştır. Cinsiyet, yaş gibi demografik özelliklerin finansal okuryazarlık düzeyi ile anlamlı farklılıklar gösterdiği ifade edilmektedir (Başarır ve Sarıhan, 2017).

Yücel (2017) toplumda görülen değişimlerin finansal okuryazarlığın önemini artırdığını ifade etmektedir. Bireylerin bilinçli, tasarrufa önem veren, kredi kartını

amacına uygun kullanan bilinçli tüketim yapan bireylerin olması gerektiği ifade edilmektedir. Üniversite öğrencilerinin bu nedenle önemli olduğu vurgulanmaktadır. Hacettepe ve Bilecik Şeyh Edebali Üniversitesinde öğrenim gören 300 öğrenciden anket yöntemiyle veri toplanmıştır. Analiz sonuçlarında öğrencilerin %45 oranında finansal okuryazarlık bilgisine sahip oldukları tespit edilmiştir (Yücel, 2017).

Hruska vd. (2016) ortaöğretim ve yükseköğretim düzeyindeki öğrencilerin finansal okuryazarlığı konusunu incelemektedir. Çalışmada öğrencilerin finansal okuryazarlık düzeylerinin incelenmesi amaçlanmaktadır. Finansal okuryazarlık ile eğitim düzeyi arasındaki ilişkiye değinilmektedir. Uygulamada 2014 ve 2015 yıllarında 464 öğrenciden toplanan anketlerden elde edilen veriler ile analizler yapılmıştır. Diğer çalışmalardan farklı olarak öğrencilerin banka hesap bilgileri analize dahil edilmektedir. Çek Cumhuriyeti'nde bankacılık piyasasında sunulan öğrenci hesaplarının analizi yapılmış ve bu ürünün temel kriterleri karşılaştırılmıştır. Araştırmanın ampirik kısmı, ankete katılanların eğitimi ve istatistik yöntemleri kullanılan öğrenci hesapları hakkındaki farkındalıkları arasındaki ilişkiye odaklanmış yerleşik hipotezin analiz sonuçlarını analiz ve testini içermektedir. Bankaların öğrencilere ücretsiz hizmet verdiğini ifade etmektedir. Finansal okuryazarlık düzeyinin artmasıyla bankacılık hizmetlerinden yararlanılma düzeyini artırdığı düşünülmektedir (Hruska vd., 2016).

Mevsim (2016) finansal okuryazarlık kavramının günümüzde meydana gelen ekonomik olaylar nedeniyle öneminin arttığından bahsetmiştir. Üniversite öğrencilerinin finansal okuryazarlık düzeyinin yüksek olması toplumun düzeyini yükselteceğini belirtmektedir. Erzincan Üniversitesinde okuyan 476 öğrenciden anket yöntemiyle veri toplanmıştır. Elde edilen veriler ile çeşitli analizler yapılmıştır. Analiz sonucunda finansal okuryazarlık düzeyinin %59 olduğu ifade edilmiştir. Erkek öğrencilerin kadın öğrencilerden daha başarılı olduğu, kredi kartı ve internet bankacılığı kullanan öğrencilerin, finansal okuryazarlık düzeylerinin daha yüksek olduğu ve İşletme Bölümü öğrencilerinin diğerlerinden daha başarılı olduğu tespit edilmiştir (Mevsim, 2016).

Elmas ve Yılmaz (2016) bireylerin gelirlerini, giderlerini, tasarruflarını ve yatırımlarını doğru değerlendirebilmeleri için finansal okuryazarlık kavramının ortaya çıktığı ifade etmektedir. Çalışmada üniversite öğrencilerinin, üniversite eğitimlerinin finansal okuryazarlık düzeylerine katkı sağlayıp sağlamadığını değerlendirmek amacıyla yapılmaktadır. Çalışmada 80 öğrenciden anket yöntemiyle veri toplanmıştır. Finansal okuryazarlık düzeyinin beklenenin altında olduğu ifade edilmektedir. Kredi kartı kullanan ve kullanmayan, cinsiyetin, örgün veya ikinci öğretim görmenin finansal okuryazarlık düzeyinde anlamlı bir etkisi olmadığı tespit edilmektedir (Elmas ve Yılmaz, 2016).

Danışman, Sezer ve Gümüş (2016) üniversite öğrencilerinin finansal sorunlara yönelik eğilimlerinin değerlendirilmesinde finansal okuryazarlığın önemli olduğu vurgulanmıştır. Çalışmanın amacı geleceğin neslini oluşturacak gençlerin finansal okuryazarlık düzeylerini tespit etmektir. İktisadi ve idari bilimler fakültesinde öğrenim gören 390 öğrenciden anket yöntemiyle veri toplanmıştır. Elde edilen veriler, korelasyon, ki kare ve frekans analizleri ile yorumlanmıştır. Öğrencilerin temel düzeyde finansal okuryazar oldukları ifade edilmiştir. İleri düzeyde finansal okuryazarlık düzeylerinin frekans değerlerinin düşük olduğu tespit edilmiştir (Danışman vd., 2016).

Coşkun (2016) finansal okuryazarlığın bireylerin aldığı finansal kararlarda etkili olduğunu belirtmektedir. Alınan finansal kararlarda başarılı olmak gerekmektedir. Manisa Celal Bayar Üniversitesinde öğrenim gören 336 öğrenciden 17 sorudan oluşan anket yöntemiyle veri toplanmıştır. Öğrencilerin finansal tutum ve davranışları incelenmektedir. Elde edilen veriler üzerine frekans analizi yapılmıştır. Öğrencilerin finansal ürünler hakkında bilgi sahibi olduğunu göstermektedir (Coşkun, 2016).

Albeerdy ve Gharleghi (2015) Malezya'daki üniversite öğrencilerinin finansal okuryazarlık düzeyini araştırmak amacıyla çalışma yapmışlardır. 105 öğrenciden anket yöntemiyle veri toplanmıştır. Korelasyon testi ve çoklu regresyon analizi ile finansal okuryazarlık ile etki eden faktörler arasındaki ilişki test edilmiştir. Analiz sonucunda eğitim değişkenleri ile finansal okuryazarlık ölçeğinden para tutumu arasında önemli ilişkiler olduğu belirtilmektedir. Finansal okuryazarlık ve finansal

sosyalizasyon arasında ise herhangi bir ilişki olmadığı belirtilmektedir. Gençlerin finansal okuryazarlık düzeylerinin artırılması için üniversitede çaba gösterilmesi gerektiği ifade edilmektedir (Albeerdy ve Gharleghi, 2015).

Kahraman (2015) Erciyes Üniversitesi öğrencilerinin finansal okuryazarlık ve davranışlarını incelenmiştir. Uygulamada işletme bölümünden 100 ve diğer bölümlerden 100 öğrenci olmak üzere toplam 200 öğrenciden anket ile veri toplanmıştır. Çalışmanın amacı öğrencilerin finansal okuryazarlık düzeyleri ile kredi ve bankamatik kartı kullanma eğilimlerini değerlendirerek, ailenin eğitim düzeyinin finansal okuryazarlık düzeyine etkisini değerlendirmektir. Analiz sonucunda finansal okuryazarlık düzeyinin düşük çıktığı, erkeklerin kadınlardan daha yüksek finansal okuryazarlık bilgisine sahip oldukları ve katılımcıların %35’lik kısmının finansal davranışlarını aileden aldıkları tespit edilmiştir (Kahraman, 2015).

Barmaki (2015) Hacettepe Üniversitesinde öğrenim gören öğrencilerin finansal okuryazarlık düzeylerinin tespit edilmesi amacıyla hazırlanmıştır. 500 öğrenciden anket yöntemiyle elde edilen veriler kullanılarak öğrencilerin finansal okuryazarlık düzeylerinin yanısıra, tutum ve davranışlarında incelenmiştir. Elde edilen veriler ile çeşitli analizler yapılmıştır. Finansal okuryazarlık düzeyinin tespitinde öğrencilerin sorulara verdikleri cevapların %53,62’si doğru cevapladıklarından orta düzey finansal okuryazar oldukları belirtilmektedir. Öğrencilerin para bilgisinde iyi oldukları, yatırım alanında ise zayıf oldukları ifade edilmektedir. Finansal tutum ve davranışlarında orta düzeyde olduğu belirtilmektedir. Finansal okuryazarlık düzeyinde en başarılı öğrencilerin Ezcacılık Fakültesinde; en düşük puana sahip olanların ise Konservatuarda eğitim gördükleri tespit edilmiştir (Barmaki, 2015).

Alkaya ve Yağlı (2015) üniversite öğrencilerinin finansal okuryazarlık düzeyini, finansal bilgi, finansal tutum ve finansal davranış boyutuyla incelemiştir. İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi öğrencilerinden anket yöntemiyle veri toplanmıştır. Elde edilen veriler frekans ve ki kare testlerine tabi tutulmuştur. 185 katılımcıdan veri toplanmıştır. Analiz sonucunda öğrencilerin finansal tutum ve davranışlarının arasında ilişki olduğunu, birbiriyle uyumlu olarak hareket ettiğini ve öğrencilerin finansal bilgilerinin yeterli düzeyde olmadığı ifade edilmiştir (Alkaya ve Yağlı, 2015).

Lantara ve Kartini (2015) Endonezya’da öğrenim gören üniversite öğrencilerinin finansal okuryazarlık düzeyini araştırmışlardır. 348 öğrenciden anket yöntemiyle veri toplamıştır. Eğitim düzeyi, yaş, cinsiyet, evlilik durumu, gelir ve iş deneyimi ile finansal okuryazarlık düzeyi arasındaki ilişkiyi incelemişlerdir. Gelir düzeyi ve iş deneyimi yüksek olan öğrencilerin finansal okuryazarlık düzeylerinin yüksek olduğu ifade edilmektedir (Lantara ve Kartini, 2015).

Sarıgül (2015) finansal okuryazarlığı harcama ve tasarruf açısından incelemiştir. Ölçek geliştirmek amacıyla yapılmıştır. Üniversite öğrencilerine anket uygulanarak veri toplanmıştır. 407 katılımcıdan elde edilen veriler faktör analizi, geçerlik ve güvenilirlik analizlerine tabi tutulmuştur. Analiz sonucunda ölçeğin %49 oranında ölçeği açıkladığı tespit edilmiş. Faktör analizlerinin geçerliliğinin olduğu belirtilmiştir (Sarıgül, 2015).

Thapa ve Nepal (2015) 436 üniversite öğrencisinin finansal okuryazarlık düzeyinde demografik değişkenler, eğitim durumu ve kişisel özelliklerin önemlilik durumunu araştırmıştır. 436 öğrenciden anket yöntemiyle veri toplanmıştır. Elde edilen veriler ile frekans analizi, ANOVA ve Lojistik Regresyon analizleri yapılmıştır. Analiz sonucunda üniversite öğrencilerinin basit düzeyde finansal okuryazarlık düzeyine sahip oldukları belirtilmiştir. Öğrencilerin ailelerinin kararlarından etkilenerek tasarruf yapma eğiliminde oldukları ifade edilmiştir. Finansal bilginin yaş, eğitim, finansal tutumdan etkilenmediği belirtilmektedir. Ancak öğrencilerin finansal okuryazarlık düzeylerinin demografik, eğitim ve kişisel özelliklerinden etkilendikleri ifade edilmektedir (Thapa ve Nepal, 2015).

Özdemir vd. (2015) finansal okuryazarlığın toplumun dinamikleri için önemli olduğunu ifade etmektedirler. Finansal okuryazarlık düzeyinin yükseltilmesi için eğitim verilmesi gerektiği belirtilmektedir. Finansal okuryazarlık düzeyinin değerlendirilmesi için Eskişehir’de okuyan İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi öğrencileri üzerinde araştırma yapılmıştır. 225 öğrenciden anket yöntemiyle veri toplanmıştır. Elde edilen veriler çeşitli analizlere tabi tutulmuştur. Öğrencilerin finansal okuryazarlık düzeylerinin yüksek olduğu tespit edilmiştir (Özdemir vd., 2015).

Aren ve Aydemir (2014) finansal okuryazarlık ile ilgili yapılmış çalışmalardan farklı olması için içgörü kavramı ortaya atarak, finansal okuryazarlık alanında yapılmış çalışmaları incelemiştir. Finansal okuryazarlık kavramının ortak bir tanıma ihtiyaç duyduğunu, bireylerin finansal okuryazarlık düzeylerinin ölçülmesinden objektif bir sistemin olması gerektiği, finansal okuryazarlık düzeyini ölçecek değişkenlerin iyi seçilmesi gerektiği, finansal okuryazarlığın içsel bir değişken olabileceği, finansal karar almayı etkileyen faktörlerinde finansal okuryazarlık ile ilgili çalışmalara ilave edilmesi gerektiği bulgulanmıştır (Aren ve Aydemir, 2014).

Saraç (2014) finansal kararların öneminden bahsederek finansal okuryazarlık düzeyinin tespit edilmesi gerektiğini ifade etmektedir. Çalışmada Dumlupınar Üniversitesinde öğrenim gören 797 üniversite öğrencisinden anket yöntemiyle veri toplanmıştır. Öğrencilerin finansal karar almalarına etki eden faktörlerde incelenmiştir. Elde edilen bulgular t testi, frekans ve ANOVA testlerine tabi tutulmuştur. Analiz sonucunda öğrencilerin finansal okuryazarlık düzeylerinin düşük olduğu tespit edilmiştir. Finans dersi alan öğrencilerin okuryazarlık düzeylerinin finans dersi almayan öğrencilere kıyasla daha yüksek olduğu ifade edilmektedir (Saraç, 2014).

Bayram (2014) finansal okuryazarlığın bireylerin gelecekle ilgili yatırım kararlarında önemli rol üstlendiğini ifade etmektedir. Toplumda yer alan üniversite öğrencilerinin gelecekte alacakları finansal kararlarda finansal okuryazarlık düzeylerinin önemli olduğunu ifade etmektedir. Çalışmada üniversite öğrencilerinden anket yöntemiyle veri toplanarak çeşitli istatistikî analizler yapılmıştır. Öğrencilerin finansal okuryazarlık düzeylerini yüksek gördükleri ifade edilmiştir. Finansal okuryazarlık düzeyinin artırılması için eğitim müfredatında finans ile ilgili derslerin eklenmesi önerilmiştir. Finansal okuryazarlık düzeyinin geliştirilmesine yönelik internetten faydalanılabileceği belirtilmiştir (Bayram, 2014).

Ergün, Şahin ve Ergin (2014) finansal okuryazarlığın bireyler için önemli olduğunu, ekonominin bireylerden oluştuğunu, finansal kararların ekonomiyi etkilediğini ifade etmektedir. Çalışmada İşletme Bölümü öğrencilerinden anket yöntemiyle veri toplanmıştır. Öğrencilerin demografik özellikleriyle finansal okuryazarlık düzeyleri

arasındaki ilişki incelenmiştir. Ki kare testi ile analiz yapılmıştır. Analiz sonucunda öğrencilerin temel düzeyde finansal okuryazarlık düzeyine sahip oldukları tespit edilmiştir (Ergün vd., 2014).

Sarıgül (2014) üniversite öğrencilerinin finansal okuryazarlık düzeylerini incelemiştir. Finansal okuryazarlık ile öğrencilerin karakteristikleri arasındaki ilişkiye değinilmiştir. 29 sorudan oluşan 1127 öğrencinin katıldığı araştırmadan toplanan veriler ile çeşitli istatistiki analizler yapılmıştır. Varyans ve regresyon analizleri yapılmıştır. Analiz sonucunda üniversitede okuyan öğrencilerin finansal okuryazarlık düzeyleri ile öğrencilerin demografik özellikleri arasında anlamlı ilişkilerin olduğu tespit edilmiştir (Sarıgül, 2014).

Nidar ve Bestari (2012) Padjadjaran Üniversite öğrencilerinin kişisel finansal tutumlarını inceleyerek etki eden faktörleri araştırmıştır. Finansal okuryazarlığın kişisel bir olgu olduğunu belirtmektedir. Kişisel finansal yönetim basit finansal işlemler ile gelir ve harcama yönetiminden oluşmaktadır. Üniversite öğrencilerinin finansal okuryazarlık düzeyleri kişisel finansal yönetim becerileri açısından incelenmektedir. 400 üniversite öğrencisinden anket yöntemiyle veri toplanmıştır. Lojistik regresyon yöntemiyle elde edilen veriler analiz edilmiştir. Öğrencilerin finansal okuryazarlık düzeylerinin hem genel olarak hemde kredi, sigorta ve yatırım alanlarında düşük düzeyde olduğu tespit edilmiştir. Üniversite öğrencilerinin ailelerinin gelir, eğitim, bilgi düzeylerinin finansal okuryazarlıkta etkili olduğu belirtilmektedir (Nidar ve Bestari, 2012).

Krizek ve Hradil (2012) finansal okuryazarlığın insanların hayatlarında önemli bir yere sahip olduğunu ifade etmektedir. Düşük eğitim düzeyine sahip kişilerin finansal okuryazarlık düzeylerinin incelendiği ifade edilmektedir. Onlardan farklı olarak çalışmada üniversite öğrencilerinin finansal okuryazarlık düzeyleri incelenmektedir. Üniversite okuyanların finansal okuryazarlık düzeylerinin okumayanlardan daha yüksek olacağı hipotezi ile çalışma yapılmıştır. Toplam 2.210 katılımcıdan anket yöntemiyle veri toplanmış olup bunların 212'si üniversite öğrencilerinden elde edilmiştir. Elde edilen veriler ile analizler yapılmıştır. Analiz sonucunda üniversitede standart bir finansal okuryazarlık eğitiminin verilmediği tespit edilmiştir. Eğitim

düzeyinin yüksek olmasıyla finansal okuryazarlık düzeyinin arttığı belirtilmektedir (Krizek ve Hradil, 2012).

Ansong ve Gyensare (2011) Gana'daki üniversite öğrencilerinin finansal okuryazarlık düzeyini incelemişlerdir. Finansal okuryazarlık ile demografik değişkenler arasında ilişki kurularak araştırma yapılmıştır. 250 öğrenci rastgele seçilerek anket yöntemiyle veri toplanmıştır. Yaş ve iş deneyimi ile finansal okuryazarlık düzeyi arasında anlamlı bir ilişki olduğu belirtilmektedir. Annenin eğitim durumu ile finansal okuryazarlık eğitimi arasında anlamlı bir ilişki olduğu ifade edilmektedir. Babanın işi, geliri ve eğitim durumu ile finansal okuryazarlık arasında anlamlı bir ilişki olmadığı ifade edilmektedir (Ansong ve Gyensare, 2012).

Temizel ve Bayram (2011) bireylerin yatırım kararlarında kullandıkları finansal varlıklar ile finansal okuryazarlık arasında bir ilişkinin olduğu ifade edilmektedir. Finansal okuryazarlık eğitimin ailede başladığını ve üniversitede de alınabileceğini belirtmektedir. Uygulamada 433 üniversite öğrencisinden anket yöntemiyle veri toplanmıştır. Elde edilen veriler frekans ve ki kare testine tabi tutulmuştur. Analiz sonucunda öğrenciler kendilerinin finansal okuryazarlık seviyesinin yüksek olduğunu düşündükleri belirlenmiştir. Öğrencilerin %84'ü finansal karar alırken gerekli bilgiyi aileden aldıklarını ifade etmektedir. Müfredata finansal okuryazarlık düzeyini artıracak derslerin konulması gerektiği ifade edilmektedir (Temizel ve Bayram, 2011).

İbrahim, Harun ve İsa (2009) kişisel finansın ve para yönetiminin öneminin her geçen gün arttığını ifade etmektedirler. Yetişkinlerin para yönetiminin yaşama mücadelesinde önemli olduğu vurgulanmıştır. Yetişkin olmadan önce üniversite öğrencilerinin finansal okuryazarlık düzeyinin değerlendirilmesinin faydalı olacağı belirtilmektedir. Malezya'da ki üniversite öğrencilerinin finansal okuryazarlık düzeyleri incelenmiştir. 200 öğrenciye anket dağıtılmış ancak 160 öğrenciden anket dönüşü olmuştur. Analiz sonucunda öğrencilerin para yönetim becerilerinin olmadığı ifade edilmektedir (İbrahim vd., 2009).

McKenzie (2009) üniversite öğrencilerinin finansal okuryazarlık düzeylerini incelemiştir. Medya kullanımının artması ve öğrencilerin artan borçlanmalarının bu konunun önemli olduğu ifade etmektedir. Çalışmada öğrencilerin borçlanmaları ile

finansal okuryazarlık düzeyleri karşılaştırılarak incelenmiştir. 1357 katılımcıdan veri toplanmıştır. Elde edilen veriler çeşitli analizlere tabi tutulmuştur. Cinsiyet, çalışma statüsü, etnik, ailenin gelir durumunun finansal okuryazarlık düzeyinde etkili olduğu belirtilmektedir. Demografik faktörlerin kişilerin borçlanma düzeyleri ile finansal okuryazarlık düzeyleri arasında herhangi bir ilişki olmadığı ifade edilmektedir. Öğrencilerin para yönetimini ailelerinden öğrendikleri belirtilmiştir (McKenzie, 2009).

Mandell (2009) birçok bireyin kendisiyle ilgili finansal kararlar aldığını ve finansal okuryazarlık düzeyinin önemli olduğunun ortaya çıktığını belirtmektedir. Finansal okuryazarlık, kişisel eğitim ve finansal davranış arasındaki ilişki çalışmada incelenmiştir. Eğitim düzeyinin artmasıyla gelecek ile ilgili finansal planların artması gerektiği ifade edilmektedir. Üniversite öğrencileri üzerinde araştırma yapılmıştır. 1030 öğrenciden anket yöntemiyle veri toplanmış çeşitli analizlere tabi tutulmuştur. Üniversite öğrenimin finansal okuryazarlık düzeyini artırdığını ve eğitimin önemli olduğu belirtilmektedir (Mandell, 2009).

Beal ve Delpachitra (2003) Avustralya'nın Queensland şehrindeki üniversite öğrencilerinin finansal okuryazarlık düzeyini araştırmışlardır. Üniversitede öğrenim gören 60 farklı ülkeden 800 uluslararası öğrencinin olduğu ifade edilmektedir. Üniversite öğrencilerinin farklı ülkelerden gelmelerinin kültürel farklılıkların finansal okuryazarlık düzeyine etkisinin değerlendirilmesinde önemli olduğu ifade edilmektedir. 789 üniversite öğrencisinden anket yöntemiyle veri toplanmıştır. Elde edilen veriler çeşitli istatistiksel analizlere tabi tutulmuştur. Finansal okuryazarlık düzeylerinin yüksek olmadığı, karar alma becerilerinin soru ortalamasının %47 ve sigorta bilgilerinin %46 olduğu ifade edilmektedir. Gelir ve deneyimin finansal okuryazarlık düzeyini yükselttiği ifade edilmektedir (Beal ve Delpachitra, 2003).

Chen ve Volpe (1998) öğrencilerin finansal okuryazarlık düzeylerini incelemiştir. Araştırmada 924 öğrenciden anket yöntemiyle veri toplanmıştır. Çalışmanın amacı finansal okuryazarlık düzeyi ile öğrencilerin karakterleri arasındaki ilişkinin öğrencilerin kararları ile fikirleri arasındaki ilişkiyi incelemektir. Katılımcıların %53'ü sorulara doğru cevap vermiştir. Kadınların okulda sınıfları daha düşük olanlar, 30

yaşın altında olanlar ve daha az deneyimi olanların sorulara cevap verme düzeyinin düşük olduğu tespit edilmiştir. Analiz sonucunda öğrencilerin kişisel finans hakkındaki finansal bilgilerinin yeterli olmadığını göstermektedir. Analiz sonuçlarına göre az bilgili öğrenciler karar alırken yanlış karar alarak, yanlış tercih ettikleri belirtilmektedir (Chen ve Volpe, 1998).

4.ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN FİNANSAL OKURYAZARLIK DÜZEYLERİ ÜZERİNE BİR ARAŞTIRMA

Üniversite öğrencilerinin finansal okuryazarlık düzeylerinin değerlendirilmesi amacıyla yapılan çalışmanın bu bölümünde çalışmanın amacı, örnekleme, yöntemi, modeli ve analiz bulgularına yer verilmiştir.

4.1. Çalışmanın Amacı

Bu çalışma Libya'da öğrenim gören üniversite öğrencilerinin finansal okuryazarlık düzeylerinin değerlendirilmesi amacıyla yapılmıştır. Finansal okuryazarlık, finansal tutum ve davranışların sergilemesinde oldukça önemlidir. Teknolojinin gelişmesiyle üretilen ürünlerin çeşitlenmesi, tüketim harcamalarını her geçen gün artırmaktadır. Harcamalar sınırları aştıkça, tasarruf yapılamamaktadır. Bireylerin gerek aileden gerekse kişilik özelliklerinden dolayı yanlış finansal kararlar alabilmektedir. Onların eğitilmesi ve yönlendirilmesi gerekmektedir. Bu nedenlerden dolayı üniversite öğrencilerinin finansal tutum ve davranışlarının doğru yönlendirilmesi için çabalar gerekmektedir. Gençlik zamanlarında kazandıkları eğitim ve alışkanlıklar önemlidir. Çalışmanın bu nedenle Libya'daki gençlerin gelecek yıllarda bir aile olduklarında toplumun en küçük yapı taşı olarak topluma faydalı olmaları beklenmektedir. Bu çalışmada özellikle geleceğin neslini oluşturan üniversite öğrencilerinin finansal okuryazarlık düzeyleri incelenmektedir. Böylece üniversite öğrencilerinin finansal okuryazarlık düzeyleri değerlendirilerek onların gelişimlerini sağlamak için ihtiyaç duydukları alanda eğitilmeleri mümkün olabilecektir. Finansal okuryazarlık ekonomiyle ilgili güncel bilgilerin takip edilmesini de gerektirmektedir (Sohn vd., 2012). Böylece öğrenciler güncel bilgileride takip ederek ihtiyacı olan finansal bilgilere erişebilecektir. Bu amaçlar doğrultusunda çalışmanın literatüre katkı sağlaması beklenmektedir.

4.2. Çalışmanın Ana Kütlesi ve Örneklemi

Çalışmanın uygulaması Libya’da yapılmaktadır. Çalışmanın ana kütesini Libya oluşturmaktadır. Çalışmanın ana kütesinin geniş bir coğrafyayı kapsamaktadır. Libya ülkesinin geniş bir coğrafyaya sahip olmasından dolayı Libya’nın üçüncü büyük kenti Mısırata’da ki üniversite öğrencileri çalışmanın ana kütesini oluşturmaktadır. Mısırata’da öğrenim gören üniversite öğrencilerinden hepsine ulaşmak mümkün değildir. Libya’da iç savaş olduğundan anket ile veri toplamak oldukça zordur. Anket doldurmak isteyenlerin anketi tamamladıktan sonra ulaştırılamamasıda mümkündür. Bu nedenle Ocak 2020 ile Şubat 2020 döneminde sosyal medya üzerinden Mısırata’da öğrenim gören üniversite öğrencilerine anket gönderilmiştir. Öğrencilerden 545 tanesi anket için geri dönüş yapmıştır. Geri dönüş yapan anketlerden 114 tanesinde veriler eksiktir. Analize dahil edilmesinin analiz sonuçlarını olumsuz yönde etkileyeceği düşünüldüğünden 431 anketin verileri dahil edilerek analiz yapılmıştır.

4.3. Çalışmanın Ölçeği ve Kısıtları

Çalışmada anket yöntemiyle veri toplanmıştır. Anket sorularının geçerlilik ve güvenilirlikleri oldukça önemlidir. Bu nedenle literatürde kullanılan ölçeklerden yararlanılmıştır. Kılıç vd. (2015) tarafından geliştirilen finansal okuryazarlık ölçeği kullanılmıştır. Anket metni Arapçaya çevrilerek Libya’daki öğrencilere uygulanmıştır. Çalışmanın en önemli kısıtı Libya’da iç savaşın devam etmesidir. Üniversite öğrencilerinin ağırlıklı olarak erkeklerden oluşmasında çalışmanın başka bir kısıtıdır.

4.4. Çalışmanın Hipotezi

Çalışmada öğrencilerin finansal okuryazarlık düzeyleri demografik değişkenler açısından anlamlı bir farklılık olup olmadığı test edilmektedir. Bu amaçla oluşturulan hipotezler aşağıda verilmiştir:

H₁: Öğrencilerin finansal okuryazarlık düzeyleri ile cinsiyetleri arasında anlamlı bir farklılık vardır.

H₂: Öğrencilerin finansal okuryazarlık düzeyleri ile kredi kartı kullanma düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık vardır.

H₃: Öğrencilerin finansal okuryazarlık düzeyleri ile internet bankacılığı kullanma durumları arasında anlamlı bir farklılık vardır.

H₄: Öğrencilerin finansal okuryazarlık düzeyleri ile öğrenim gördükleri bölümler arasında anlamlı bir farklılık vardır.

H₅: Öğrencilerin finansal okuryazarlık düzeyleri ile öğrenim gördükleri sınıflar arasında anlamlı bir farklılık vardır.

H₆: Öğrencilerin finansal okuryazarlık puanları ile finansal bilgi puanları arasında anlamlı bir farklılık vardır.

4.5. Analiz Yöntemi

Anketlerden elde edilen veriler SPSS paket programına işlenmiştir. Anket verileri SPSS paket programı girildikten sonra çeşitli analizler yapılmıştır. Öncelikle öğrencilerin cinsiyetlerinin, yaşlarının, okudukları bölümlerin, gündüz veya ikinci öğretim okumalarının, babalarının eğitim düzeyinin, annelerinin eğitim düzeylerinin, kredi kartı kullanma durumlarının, özel emeklilik sistemine dahil olup olmadıklarının ve internet bankacılığı kullanma durumlarının frekans analizi yapılmıştır. Frekans analizinden sonra tanımlayıcı istatistik bilgileri yer verilmiştir. T testi ile cinsiyet, kredi kartı ve finansal okuryazarlık düzeyleri arasındaki ilişki incelenmiştir. Öğrenim görülen fakülte ile finansal okuryazarlık arasındaki ilişki, finansal okuryazarlık ile sınıf arasındaki ilişki ANOVA testi ile incelenmiştir.

4.6. Bulgular ve Değerlendirme

İlk kısımda demografik değişkenlere yer verilmiştir. İkinci kısımda tanımlayıcı istatistiklere yer almaktadır. Üçüncü ve son kısımda ise t testi ve ANOVA testi sonuçlarına yer verilmektedir.

4.6.1. Demografik Bulgular

Bu bölümde öğrencilerle ilgili anketlerde yer alan demografik bilgilerden elde edilen bulgular açıklanmaktadır. Öğrencilerin cinsiyetleri, yaşları, bölümleri, sınıfları,

öğrenim türleri, babalarının eğitim düzeyleri, annelerinin eğitim düzeyleri, kredi kartı kullanma durumları, özel emeklilik sistemine sahip olup olmadıkları ve internet bankacılığı kullanma nedenlerine ilişkin analiz sonucunda elde edilen bulgular bu kısımda değerlendirilmektedir.

4.6.1.1. Öğrencilerin Cinsiyetlerine İlişkin Bulgular

Araştırmaya katılan üniversite öğrencilerinin cinsiyetlerinin dağılımlarını gösteren bilgiler Tablo 4.1’ de verilmiştir. Araştırmaya katılan öğrencilerin sayısı 431’dir.

Tablo 4.1.Öğrencilerin cinsiyetlerinin dağılımları

Cinsiyet	Frekans	Yüzde
Erkek	377	%87.5
Kadın	54	%12.5

Araştırmamıza katılan öğrenci sayısı Tablo 4.1’de gösterildiği gibi 377 (% 87.5) erkek ve 54 (% 12.5) kadın olmak üzere toplam 431 öğrenciden oluşmaktadır. Katılımcıların büyük bir çoğunluğu erkeklerden oluşmaktadır. Bunun başka bir neden ise Libya’da üniversite okuyan kadın öğrencilerin sayısının az olmasıdır. Bu nedenle erkek öğrencilerin sayısının yüksek olması beklenen bir durumdur.

4.6.1.2. Öğrencilerin Yaşlarına İlişkin Bulgular

Araştırmaya katılan üniversite öğrencilerinin yaşlarının dağılımlarını gösteren bilgiler Tablo 4.2’de verilmiştir.

Tablo 4.2. Öğrencilerin yaşlarının dağılımları

Yaş	Frekans	Yüzde
19	15	% 3.5
20	23	%5.3
21	53	% 12.3
22	40	%9.3
23	67	% 15.5
24	14	%3.2
25	23	%5.3
26	45	% 10.4
27	18	%4.2
28	5	%1.2
29	9	%2.1
30	6	%1.4
31	46	% 10.7
32	24	%5.6
33	12	%2.8
34	12	%2.8
35	13	%3.0
36	4	%0.9
37	1	%0.2

Öğrencilerin yaşları incelendiğinde, öğrencilerin yaşlarının 19-37 yaş arasında dağıldığı görülmektedir. Araştırmaya katılan öğrencilerin ağırlıklı olarak 23 yaş grubunda (% 15,5) olduğu görülmektedir. İkinci sırada 21 yaş grubundaki (% 12,3) öğrenciler gelmektedir. Üçüncü sırada ise 31 yaş grubunda (% 10,7) olan öğrenciler yer almaktadır. Araştırmaya katılanların yaşlarının 19-25 yaş aralığında olanlar toplam katılımcıların yarısından fazlasını oluşturmaktadır. Frekans düzeyinin en düşük olduğu yaş ise 37 yaş olup sadece bir öğrenci bu yaş aralığında yer almaktadır.

4.6.1.3. Öğrencilerin Bölümlerine İlişkin Bulgular

Araştırmaya katılan üniversite öğrencilerinin öğrenim gördükleri diğer bir ifadeyle okudukları bölümlerin dağılımlarını gösteren bilgiler Tablo 4.3' de verilmiştir.

Tablo 4.3. Öğrencilerin öğrenim gördükleri bölümler

Bölümler	Frekans	Yüzde
Muhasebe	81	% 18.8
Çevre Bilimleri	6	% 1.4
Eczacılık	55	% 12.8
Kamu Yönetimi	23	% 5.3
Finans ve Yatırım	36	% 8.4
Fizik	8	% 1.9
Kimya	25	% 5.8
Bilişim Teknolojileri	23	% 5.3
İşletme	10	% 2.3
Makine Mühendisliği	9	% 2.1
Petrol Mühendisliği	8	% 1.9
Mikrobiyoloji	7	% 1.6
İngiliz Dili	6	% 1.4
Tıp	22	% 5.1
Uluslararası İlişkiler	16	% 3.7
Elektronik Mühendisliği	26	% 6.0
Mimarlık	19	% 4.4
Endüstri Mühendisliği	4	% 0.9
Elektrik Mühendisliği	13	% 3,0
İktisat	16	% 3.7
Hukuk	9	% 2.1
Bilgisayar Mühendisliği	9	% 2.1

Araştırmaya katılan üniversite öğrencileri farklı fakültelerde ve farklı bölümlerde öğrenim görmektedir. Araştırmaya katılan 431 öğrenci 22 farklı bölümde öğrenim görmektedir. Araştırmaya muhasebe, çevre bilimleri, eczacılık, kamu yönetimi, finans

ve yatırım, fizik, kimya, bilişim teknolojileri, işletme, makine mühendisliği, petrol mühendisliği, biyoloji, İngiliz dili, tıp, uluslararası ilişkiler, elektronik mühendisliği, mimarlık, endüstri mühendisliği, ekonomi, hukuk ve bilgisayar mühendisliği öğrencileri katılmaktadır. Katılımcıların en yüksek olduğu bölüm 81 (%18,8) öğrenci ile muhasebe bölümü öğrencileridir. Katılımcıların en yüksek olduğu ikinci bölüm 55 (%12,8) öğrenci ile eczacılık fakültesi öğrencileridir. En düşük katılımcı sayısı 4 öğrenci (%0,9) ile endüstri mühendisliği bölümüdür.

4.6.1.4. Öğrencilerin Sınıflarına İlişkin Bulgular

Araştırmaya katılan üniversite öğrencilerinin öğrenim gördükleri bölümlerde okudukları sınıfların bilgileri Tablo 4.4' de verilmiştir.

Tablo 4.4. Öğrencilerin öğrenim gördükleri sınıflar

Sınıf	Frekans	Yüzde
1.Sınıf	108	%25.1
2.Sınıf	63	%14.6
3.Sınıf	125	%29.0
4.Sınıf	135	%31.3

Araştırmaya katılan öğrencilerin farklı sınıflarda öğrenim gördükleri görülmektedir. Verilerin normal dağılım göstermesi açısından öğrencilerin sınıf sayısının dağılımının farklı olması önemlidir. Öğrencilerin 108'i (%25,1) birinci sınıfta, 63'ü (%14,6) ikinci sınıfta, 125'i (%29) üçüncü sınıfta ve 135'i (%31,3) dördüncü sınıfta öğrenim görmektedir. Tablo incelendiğinde en yüksek öğrenci sayısının dördüncü sınıfta, en az öğrencinin ise ikinci sınıfta okuduğu görülmektedir. Yaş faktörünün önemli olması durumunda dördüncü sınıf öğrencilerinin sayısının yüksek olması analiz sonuçlarını olumlu yönde etkileyebileceği düşünülmektedir.

4.6.1.5. Öğrencilerin Öğrenim Türlerine İlişkin Bulgular

Araştırmaya katılan üniversite öğrencilerinin öğrenim türlerini gösteren bilgiler Tablo 4.5’ de verilmiştir.

Tablo 4.5. Öğrencilerin öğrenim türleri

Öğrenim Türü	Frekans	Yüzde
Örgün Öğretim	409	%94.9
İkinci Öğretim	22	%5.1

Araştırmaya katılan 431 öğrencinin 409’u (% 94,9) örgün öğretimde eğitim almaktadır. Sadece 22 (% 5,1) öğrenci ikinci öğretimde eğitim almaktadır. Analiz sonucunda Libya’da öğrencilerin ağırlıklı olarak örgün öğretimde eğitim aldıkları düşünülmektedir.

4.6.1.6. Öğrencilerin Babalarının Eğitim Düzeylerine İlişkin Bulgular

Araştırmaya katılan üniversite öğrencilerinin babalarının eğitim düzeylerini gösteren bilgiler Tablo 4.6’ da verilmiştir.

Tablo 4.6. Öğrencilerin babalarının eğitim düzeyleri

Eğitim Düzeyi	Frekans	Yüzde
Okuryazar	154	%35.7
İlköğretim	110	%25.5
Lise	74	%17.2
Üniveriste	36	%8.4
Lisansüstü	57	%13.2

Araştırmaya katılan öğrencilerin babalarının 154’ü (% 35,7) okuryazardır. 110’u (% 25,5) ilköğretim, 74’ü (% 17,2) lise, 36’sı (% 8,4) üniversite ve 57’si (% 13,2) lisansüstü öğrenim mezunudur. Araştırmaya katılanların %64,3’lük kısmı herhangi bir eğitim kurumundan mezunken, %35,7’lik kısmın okuryazar olması oldukça ilginçtir.

Günümüzde ilkokul veya ilköğretim mezunu olmayanların neredeyse kalmadığı bir toplumda Libya’da okuryazar oranının yüksek olması dikkat çekmektedir.

4.6.1.7. Öğrencilerin Annelerinin Eğitim Düzeylerine İlişkin Bulgular

Araştırmaya katılan üniversite öğrencilerinin annelerinin öğrenim düzeylerini gösteren bilgiler Tablo 4.7’ de verilmiştir.

Tablo 4.7. Öğrencilerin annelerinin eğitim düzeyleri

Eğitim Düzeyi	Frekans	Yüzde
Okuryazar	8	%1.9
İlköğretim	167	%38.7
Lise	4	%0.9
Üniversite	201	%46.6
Lisansüstü	51	%11.8

Araştırmaya katılan annelerin eğitim düzeylerinin yüksek olması oldukça ilginçtir. Araştırmaya katılan öğrencilerin annelerinin 201’i (%46,6) üniversite, 167’si ilköğretim (%38,7), 51’i lisansüstü (%11,8), 8’i okuryazar (%1,9) ve 4’ü (%0,9) lise mezunudur. Üniversite mezunu olan annelerin sayısının yüksek olmasının literatüre katkı sağlaması beklenmektedir.

4.6.1.8. Öğrencilerin Kredi Kartı Kullanma Düzeylerine İlişkin Bulgular

Araştırmaya katılan üniversite öğrencilerinin kredi kartı kullanma durumlarını gösteren bilgiler Tablo 4.8’ de verilmiştir.

Tablo 4.8. Öğrencilerin kredi kartı kullanma düzeyleri

Kullanma Durumu	Frekans	Yüzde
Evet	205	%47.6
Hayır	226	%52.4

Araştırmaya katılan öğrencilerin 226'sı (%52,4) kredi kartı kullanırken, 205'i (%47,6) kredi kartı kullanmadıkları tespit edilmiştir. Öğrencilerin yarısından fazlasının kredi kartı kullanmamaları harcamalarını nakit yaptıklarının bir göstergesi olacağı düşünülmektedir.

4.6.1.9. Öğrencilerin Özel Emeklilik Sistemine İlişkin Bulguları

Araştırmaya katılan üniversite öğrencilerinin özel bir emeklilik sistemine dâhil olup olmadıklarını gösteren bilgiler Tablo 4.9' da verilmiştir.

Tablo 4.9. Öğrencilerin özel emeklilik sistemi durumları

Katılım Durumu	Frekans	Yüzde
Evet	139	%32.3
Hayır	292	%67.7

Öğrencilerin özel emeklilik sistemlerinin olup olmadığına dair soruya verdikleri cevaplar incelendiğinde 292 (%67,7) öğrencinin özel emeklilik sistemi olmadığı; 139'unun (%32,2) ise özel emeklilik sisteminin olduğu tespit edilmiştir. Libya bir gelişmekte olan bir ülkede özel emeklilik sisteminin olması önemlidir. Kullanım düzeyinin artması ile ekonomiye katkı sağlaması beklenebilir.

4.6.1.10. Öğrencilerin İnternet Bankacılığı Kullanma Durumlarına İlişkin Bulgular

Araştırmaya katılan üniversite öğrencilerinin internet bankacılığı kullanıp kullanmadıklarına ilişkin bilgiler Tablo 4.10' da verilmiştir.

Tablo 4.10. Öğrencilerin internet bankacılığı kullanma durumları

Kullanma Durumu	Frekans	Yüzde
Evet	212	%49.2
Hayır	219	%50.8

Öğrencilerin 219'u (% 50,8) internet bankacılığı kullanmadığını, 212'si (% 49,2) internet bankacılığı kullandığını belirtmiştir. İnternet bankacılığı kullanmayanların sayısı kullananların sayısından daha yüksektir. Ancak aralarında çok fazla fark yoktur. İnternet bankacılığı güvene dayalıdır. Libya'da bankaların internet alt yapılarının güvenli olmaması öğrencilerin kullanmama neden olabilir.

4.6.2. Öğrencilerin Finansal Okuryazarlık Skorlarının Değerlendirilmesi

Bu kısımda Libya'daki üniversite öğrencilerinin Kılıç vd. (2015) tarafından yapılan çalışmada kullandıkları ve uyguladıkları yöntem ve puanlama esas alınarak her bir soru kategorisindeki puanlamalar ayrı ayrı yapılarak finansal okuryazarlık skorları hesaplanmıştır. Finansal okuryazarlık skorları ilk satırda TY, BBY gibi verilen satırda tüm öğrencilerin başarı puanları gösterilmektedir. Ayrıca cinsiyete, bölümlere, sınıflara, kredi kartı kullanımına, internet bankacılığı kullanım durumlarına göre finansal okuryazarlık puanları ayrı ayrı hesaplanmıştır.

Araştırmaya katılan öğrencilerin finansal okuryazarlık puanları Kılıç vd. (2015) tarafından yapılan çalışmada olduğu üzere hesaplanarak Tablo 4.11'de verilmektedir.

Tablo 4.11. Öğrencilerin finansal okuryazarlık puanları

		TY	BBY	ESY	FTY	YV	VMY	MFY	GFY	GY
Genel Değerlendirme		38	29	51	47	51	73	19	14	40
Cinsiyet	Erkek	38	36	61	48	54	60	67	31	49
	Kadın	40	27	62	42	61	78	88	19	51
Sınıf	1.Sınıf	43	38	48	49	48	67	62	31	48
	2.Sınıf	45	35	61	37	57	59	74	30	50
	3.Sınıf	35	34	53	47	49	73	75	28	49
	4.Sınıf	27	34	47	50	53	77	68	34	49
Kredi Kartı Kullanımı	Evet	39	34	51	49	52	76	77	31	51
	Hayır	37	52	51	45	51	71	63	30	50

Tablo 4.11`in devamı

Bölüm	Muhasebe	41	35	43	49	47	77	73	26	49
	Çevre Bilimleri	45	65	53	54	46	62	83	33	55
	Eczacılık	33	31	43	42	56	78	85	23	49
	Kamu Yönetimi	39	31	52	54	66	58	78	22	50
	Finans ve Yatırım	38	37	50	49	55	72	64	22	
	Fizik	26	51	57	61	44	69	33	27	46
	Kimya	36	24	53	42	56	73	48	21	44
	Bilişim Teknolojileri	28	26	46	48	47	68	91	31	48
	İşletme	47	41	50	40	58	70	57	40	51
	Makine Mühendisliği	22	33	60	46	47	84	37	37	46
	Petrol Mühendisliği	48	33	97	46	60	71	50	37	55
	Mikrobiyoloji	16	23	31	21	48	64	100	14	39
	İngiliz Dili	60	77	80	66	46	91	100	33	69
	Tıp	37	34	36	51	53	60	77	45	49
	Uluslararası İlişkiler	33	36	62	56	62	60	50	21	48
	Elektronik Mühendisliği	46	32	80	40	41	75	76	21	51
	Mimarlık	50	37	51	44	62	81	68	39	54
	Endüstri Mühendisliği	15	50	55	56	55	75	100	12	52
	Elektrik Mühendisliği	53	44	55	63	50	88	76	46	59
	İktisat	39	28	40	31	47	35	50	37	38
	Hukuk	33	55	73	47	46	72	0	25	44
	Bilgisayar Mühendisliği	47	50	53	58	66	72	100	44	61
	İnternet Bankacılığı Kullanımı	Evet	37	23	48	46	52	74	74	30
Hayır		41	46	54	48	50	73	65	43	53

Tablo 4.11’de verilen rakamların anlaşılabilmesi için tabloda verilen kısaltmaların açılımları aşağıda verilmektedir:

TY: Temel Ekonomi ve Finans Başarı Puanı

BBY: Bireysel Bankacılık Başarı Puanı

ESY: Emeklilik ve Sigortacılık Başarı Puanı

FTY: Finansal Tablolar Başarı Puanı

YV: Yatırım Başarı Puanı

VMY: Vergi ve Mevzuat Başarı Puanı

MFY: Matematik ve Faiz Hesaplamaları Başarı Puanı

FGY: Finans Başarı Puanı

GY: Genel Başarı Puanı

Araştırmaya katılan 431 öğrencinin finansal okuryazarlık genel başarı düzeylerinin (GY) 40 olduğu diğer bir ifadeyle yüz üzerinden 40 puan aldıkları için %40 düzeyinde olduğu tespit edilmektedir. Araştırmaya katılan öğrencilerin finansal okuryazarlık puanı ortalamalarının oldukça düşük olduğu görülmektedir.

Finansal okuryazarlık düzeyinin ölçülmesinde kullanılan soru kategorileri incelendiğinde, emeklilik ve sigortacılık ile yatırım ve mevzuat alanlarındaki sorulara en fazla doğru cevap verdikleri tespit edilmiş olup en yüksek finansal okuryazarlık puanı söz konusu alanlarda % 51’dir. En başarılı alanların bu iki soru kategorilerinde olduğunu söylemek mümkündür. En düşük finansal okuryazarlık puanı ise %14’lük oran ile matematik ve faiz hesaplamaları alanındaki sorulardan oluşmaktadır. Öğrencilerin bu soruları hesaplamakta yeterli bilgiye sahip olmadıkları görülmektedir.

Cinsiyet açısından finansal okuryazarlık düzeyleri karşılaştırıldığında kadın öğrencilerin (%51), erkek öğrencilerden (%49) daha başarılı olduğu görülmektedir. Kadınların daha çok başarılı olmasının sebebinin katılımcı sayısının az olmasından kaynaklandığı düşünülmektedir. Çünkü katılımcıların büyük bir kısmını erkek öğrenciler oluşturmaktadır.

Öğrencilerin eğitim aldıkları bölümlere göre finansal okuryazarlık puanları karşılaştırıldığında, İngiliz Dili Bölümü'nün %69'luk oran ile en yüksek puana sahip olduğu, %61'lik oran ile Bilgisayar Mühendisliğinin ikinci sırada olduğu ve %59'luk oran ile elektrik mühendisliği öğrencilerinin üçüncü sırada oldukları tespit edilmiştir. İktisat bölümü öğrencileri ise en düşük finansal okuryazarlık skoruna sahip bölümdür.

Öğrencilerin okudukları sınıflara ait finansal okuryazarlık puanları incelendiğinde 2. sınıftaki öğrencilerin puanlarının %50 ile en yüksek skor olduğu tespit edilmiştir. 3. ve 4. Sınıftaki öğrencilerin ise puanları eşit olup %49'dur. 1.sınıftaki öğrencilerin ise puanları %48'dir. Genel olarak değerlendirildiğinde öğrencilerin finansal okuryazarlık puanlarının arasında önemli bir fark olmadığı ifade edilebilir.

Öğrencilerin kredi kartı kullanımlarının finansal okuryazarlık puanı incelendiğinde kredi kartı kullanan öğrencilerin %51, kullanmayan öğrencilerin ise %50 oranında başarılı oldukları tespit edilmiştir. Kredi kartı kullanımıyla finansal okuryazar olma arasında skor farkı önemli olmayacak kadar küçüktür.

İnternet bankacılığı kullanımının finansal okuryazarlık başarı yüzdesi ile karşılaştırıldığında, internet bankacılığı kullanmayan öğrencilerin %53 oranında başarılı oldukları, kullananlar ise %48 oranında sorulara doğru cevap verdiği görülmektedir. Dolayısıyla internet bankacılığı kullanmayanların finansal okuryazarlık skorları daha yüksektir.

4.6.3. Cinsiyet, Kredi Kartı Kullanımı ve İnternet Bankacılığı Kullanımı ile Finansal Okuryazarlık Düzeyi Arasındaki İlişki

Öğrencilerin finansal okuryazarlık düzeylerinin cinsiyet, kredi kartı kullanıp kullanmama ve internet bankacılığı kullanıp kullanmama durumları ile aralarında anlamlı bir ilişki olup olmadığını test etmek için t testi yapılmıştır.

Araştırmaya katılan öğrencilerin cinsiyet, kredi kartı kullanımı ve internet bankacılığı kullanımı ile finansal okuryazarlık düzeyleri arasındaki ilişkiyi ölçen test sonuçları Tablo 4.12’de verilmiştir.

Tablo 4.12. Cinsiyet, kredi kartı ve internet bankacılığı kullanımı ile finansal okuryazarlık düzeyi t-testi sonucu

	Cinsiyet		Kredi Kartı Kullanımı		İnternet Bankacılığı Kullanımı		
	Erkek	Kadın	Evet	Hayır	Evet	Hayır	
N	375	54	203	226	210	219	
Ortalama Skor	\bar{x}	1.81	1.77	1.78	1.82	1.83	1.78
	T	7.022		4.278		0.406	
	P	0.008		0.039		0.524	

Test sonuçları, finansal okuryazarlık düzeyleri açısından erkek ve kız öğrenciler arasında anlamlı bir farklılık olduğunu göstermektedir. Erkek öğrencilerin başarı düzeyleri, kız öğrencilerden daha yüksektir. Kız öğrencilerin sayısının düşük olması ortalamanın yüksek olmasında etkili olacağını düşündürmektedir. Çünkü başarılı olan kız öğrencilerinin sayısının yüksek olması ortalamanın yükselmesinde etkili olabilmektedir. Kredi kartı kullanımı açısından analiz sonuçları incelendiğinde, kredi kartı kullanmayan öğrencilerin başarı derecelerinin kredi kartı kullananlara göre daha yüksek olduğu yönünde anlamlı bir farklılık olduğu tespit edilmektedir. İnternet bankacılığı kullanan öğrencilerin finansal okuryazarlık düzeyleri ile internet bankacılığı kullanmayanların finansal okuryazarlık düzeyleri arasındaki ilişki test edildiğinde, internet bankacılığı kullanan öğrencilerin başarı düzeylerinin daha yüksek

olduğu ve finansal okuryazarlık düzeyleri arasında anlamlı bir fark olduğu tespit edilmiştir. Yapılan analiz sonuçlarında H1, H2 ve H3 hipotezlerini kabul edilmektedir.

Kılıç vd. (2015) finansal okuryazarlık düzeyi ile cinsiyet, kredi kartı kullanma durumu, internet bankacılığı kullanma durumu arasında anlamlı bir farklılık olup olmadığını incelemiştir. Analiz sonuçlarına göre finansal okuryazarlık düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık olduğu ifade edilmektedir. Erkeklerin finansal okuryazarlık düzeylerinin kadınlardan daha yüksek olduğunu belirtmektedir. Kredi kartı kullanan öğrenciler ile kredi kartı kullanmayan öğrenciler arasında finansal okuryazarlık düzeyi arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olduğu belirtilmektedir. Kredi kartı kullananların finansal okuryazarlık düzeyleri, kullanmayanlardan daha yüksek olduğu belirtilmektedir. Çalışmanın sonucu tam tersi yönündedir. İnternet bankacılığı kullanan öğrencilerin finansal okuryazarlık başarı düzeyinin, internet bankacılığı kullanmayan öğrencilerin başarı düzeyinden daha yüksek olduğu analiz sonuçlarıyla tutarlılık göstermektedir. Dolayısıyla Kılıç vd. (2015) tarafından yapılan çalışma ile analiz sonuçları aynı yöndedir.

Erkek ve kadın öğrenciler arasında finansal okuryazarlık düzeyinde anlamlı bir farklılık olup olmadığını inceleyen Adeleke (2013) tarafından yapılan çalışmada, kız ve erkek öğrenciler arasında finansal okuryazarlık düzeyi açısından istatistiksel olarak anlamlı bir farklılığın olmadığı tespit edilmiştir (Adeleke, 2013). Adeleke (2013) tarafından yapılan çalışma ile analiz sonuçları tutarlı değildir. Chen ve Volpe (2002) tarafından yapılan çalışmada cinsiyet ile finansal okuryazarlık düzeyi arasında anlamlı bir farklılık olmadığı tespit edilmiştir (Chen ve Volpe, 2002). Araştırmanın sonucunda cinsiyetin finansal okuryazarlık düzeyinde önemli derecede etkili olabileceği belirtilmektedir. Erkek öğrencilerin finansal okuryazarlık düzeylerinin, kız öğrencilerden daha yüksek olduğu ve istatistiksel açıdan anlamlı olduğu ifade edilmektedir. Chen ve Volpe (2002) tarafından yapılan çalışmanın sonucu analiz sonuçlarıyla tutarlılık göstermektedir. Literatürde yapılan çalışmalarda çoğunlukla erkeklerin finansal okuryazarlık düzeylerinin, kadınlardan yüksek olduğu ifade edilmektedir. Ancak Danes ve Haberman (2007) kadınların finansal okuryazarlık düzeylerinin erkeklerden daha yüksek olduğunu ifade etmektedir. Sarsour (2017) Gazze şehrindeki İşletme Bölümü öğrencilerinin finansal okuryazarlık düzeyleri

üzerine yaptığı çalışmada, finansal okuryazarlık düzeyinin cinsiyet değişkenine göre anlamlı derecede farklılık olmadığını ifade etmektedir (Sarsour, 2017).

Borden vd. (2008) üniversite öğrencilerinin finansal bilgi, tutum ve davranışlarını üzerine yaptıkları çalışmada, kredi kartı fazla olan öğrencilerin az olan öğrencilerden daha fazla finansal bilgiye sahip olduğu ve kredi kartı kullanımı ile finansal bilgi arasında anlamlı bir ilişki olduğunu ifade etmiştir (Borden vd., 2008). Bu nedenle, kredi kartı olan öğrencilerin finansal okuryazarlık puanlarının daha yüksek olduğu, çalışmanın sonuçlarıyla uyumlu olmadığı görülmektedir. Başka bir çalışmada Lalonde ve Schmidt (2011) tarafından yapılan bir araştırmada kredi kartı kullanımı ile öğrencilerin finansal bilgileri arasında anlamlı bir ilişki olup olmadığı araştırılmaktadır. Çalışmanın sonuçları, öğrencilerin test öncesinde öğrencilerin finansal bilgi düzeylerinin düşük olmasından dolayı kredi kartı kullanma eğilimlerinin düşük olduğunu ifade etmektedir (Lalonde ve Schmidt, 2011). Sarsour, (2017) Gazze şehrindeki İşletme Bölümü öğrencilerinin finansal okuryazarlık düzeylerini incelemek için yaptığı çalışmada internet bankacılığı kullanan öğrencinin finans bilgisinin, internet bankacılığı kullanmayan öğrencilerin finans bilgisinden daha fazla olduğunu ifade etmektedir (Sarsour, 2017). Dolayısıyla analiz sonucunda internet bankacılığı kullananların finansal okuryazarlık düzeylerinin yüksek olduğu teyit edilmektedir.

4.6.4. Öğrencilerin Bölümleri ile Finansal Okuryazarlık Düzeyi Arasındaki İlişki

Öğrencilerin öğrenim gördükleri bölümler ile finansal okuryazarlık düzeyleri arasında anlamlı bir ilişki olup olmadığının incelenmesi gerekmektedir. Bunun için öğrencilerin öğrenim gördükleri bölümler ile finansal okuryazarlık düzeyleri arasında ANOVA testinin yapılması gerekmektedir.

Araştırmaya katılan öğrencilerin öğrenim gördükleri bölümler ile finansal okuryazarlık düzeyleri arasındaki ilişkiyi ölçen ANOVA testi sonuçları Tablo 4.13’de verilmiştir.

Tablo 4.13. Öğrencilerin bölümleri ile finansal okuryazarlık düzeyleri ANOVA testi sonucu

Öğrencilerin Bölümleri			
	N	F	P
Ortalama Başarı Puanı	431	1.301	0.095

Tablo 4.13'de görüldüğü üzere öğrencilerin bölümleri ile finansal okuryazarlık düzeyleri arasındaki ilişki anlamlı bir fark olmadığı tespit edilmiştir. Çalışmada önerilen H_4 hipotezi reddedilmektedir.

Literatürdeki çalışmalar incelendiğinde analiz sonuçlarıyla aynı veya tam tersi yönünde bulguların olduğu görülmektedir. Kılıç vd. (2005) finansal okuryazarlık düzeyi ile öğrencilerin bölümleri arasında anlamlı bir farklılık bulgularken, çalışmada örneklemin farklı bir ülkede yapıyor olmasından kaynaklanabileceği düşünüldüğünden analiz sonuçları olumsuz çıkmıştır. Gerek ve Kurt (2008) Anadolu Üniversitesi öğrencilerinin ekonomi okuryazarlık düzeyini ölçmektedir. Çalışmanın sonucunda iktisat okuyan öğrencilerin finansal okuryazarlık düzeylerinin diğer bölümlerdeki öğrencilerden farklı olduğu ve analiz sonucunun anlamlı çıktığı ifade edilmektedir. İktisat okuyan öğrencilerin alanıyla ilgili olmasından dolayı finansal okuryazarlık düzeylerinin yüksek çıkmış olabileceği düşünülmektedir. Benzer bir sonuçta Sarsour (2017) tarafından yapılan çalışmada tespit edilmiştir. Analiz sonucunda iktisat ve finans okuyan öğrencilerin finansal bilgilerinin diğer bölümlerde okuyan öğrencilerden daha fazla olduğunu, ancak analiz sonucunda bölümler arasında anlamlı bir farklılık olmadığı ifade edilmektedir.

Volpe vd. (1996) öğrencilerin kişisel yatırım okuryazarlık düzeyini ölçmek için yaptığı çalışmada işletme bölümü okuyan öğrencilerin diğer bölüm öğrencilerinden daha fazla bilgiye sahip oldukları ifade edilmektedir. Öğrencilerin okuryazarlık puanının %44 olduğu ifade edilmiştir. Çalışmanın sonuçları Tablo 3.13'de verilen analiz sonuçları ile uyuşmadığı görülmektedir. Sarıgül (2014) üniversite öğrencilerinin finansal okuryazarlık düzeyini incelemiştir. Analiz sonucunda eğitim bilimleri ve sağlık bilimleri okuyan öğrencilerin diğer bölümlerdenkinden daha az puana sahip oldukları

ifade edilmiştir. Sosyal bilimlerin herhangi bir bölümünde okuyan öğrencilerin puanlarının daha yüksek olduğu ifade edilmektedir. Çalışmanın sonuçları ile tezin analiz sonuçları birbiriyle uyuşmamaktadır.

4.6.5. Öğrencilerin Öğrenim Gördükleri Sınıflar ile Finansal Okuryazarlık Düzeyi Arasındaki İlişki

Öğrencilerin öğrenim gördükleri sınıflar ile finansal okuryazarlık düzeyleri arasında anlamlı bir ilişki olup olmadığının incelenmesi gerekmektedir. Bunun için öğrencilerin öğrenim gördükleri sınıflar ile finansal okuryazarlık düzeyleri arasında ANOVA testinin yapılması gerekmektedir.

Araştırmaya katılan öğrencilerin öğrenim gördükleri sınıflar ile finansal okuryazarlık düzeyleri arasındaki ilişkiyi ölçen ANOVA testi sonuçları Tablo 4.14’de verilmiştir.

Tablo 4.14. Öğrencilerin sınıfları ile finansal okuryazarlık düzeyleri ANOVA testi sonucu

Öğrencilerin Sınıfları			
	N	F	P
Ortalama Başarı Puanı	431	1.219	0.161

Tablo 4.14’de görüldüğü üzere öğrencilerin sınıfları ile finansal okuryazarlık düzeyleri arasındaki ilişki de anlamlı bir fark olmadığı tespit edilmiştir. Çalışmada önerilen H₅ hipotezi reddedilmektedir.

Literatürde yapılmış benzer çalışmalarda finansal okuryazarlık düzeyi ile öğrencileri sınıfları arasında anlamlı farklılık olmadığına dair benzer çalışmalar vardır. Kılıç vd. (2015) tarafından yapılan çalışmada da benzer sonuç bulunmuştur. Chen ve Volpe (2002) tarafından yapılan çalışmada öğrencilerin sınıfları ile finansal okuryazarlık düzeyi arasında anlamlı bir farklılık olmadığı tespit edilmiştir. Ayrıca Danes ve Hira (1987) tarafından yapılan çalışmada üniversite öğrencilerinin finansal bilgi düzeyleri ile sınıfları arasındaki ilişki incelenmiştir (Danes ve Hira, 1987). Üst sınıfta okuyan öğrencinin alt sınıfta okuyan öğrencinin bilgisinden daha yüksek bilgiye sahip

oldukları ifade edilmiştir. Sarigül (2014) üniversite öğrencilerinin finansal okuryazarlık düzeylerini incelemiştir. Analiz sonuçlarına göre öğrencilerin sınıfları yükseldikçe bilgi düzeylerinin yükseldiği ifade edilmektedir. Dolayısıyla analiz sonuçlarında sınıfın bilgi düzeyini olumlu etkilediği ifade edilebilir. Literatürdeki çalışmalar ile karşılaştırıldığında sınıflar ile finansal okuryazarlık düzeyi arasında anlamlı bir farklılık olmadığıda dair çalışmaların olduğu, bu çalışmada da benzer bir sonuca ulaşıldığı ifade edilebilir.

4.6.6. Öğrencilerin Güncel Finansal Başarısı ile Finansal Okuryazarlık Düzeyi Arasındaki İlişki

Öğrencilerin güncel finansal bilgi düzeyleri ile finansal okuryazarlık düzeyleri arasında anlamlı bir ilişki olup olmadığının incelenmesi gerekmektedir. Bunun için öğrencilerin güncel finansal bilgi düzeyleri ile finansal okuryazarlık düzeyleri arasındaki ilişkinin test edilmesi için t testinin yapılması gerekmektedir.

Araştırmaya katılan öğrencilerin güncel finansal bilgi sorularına verdikleri cevaplar ile ölçülen finansal bilgilerin ile finansal okuryazarlık düzeyleri arasındaki ilişkiyi ölçen t testi sonuçları Tablo 4.15’de verilmiştir.

Tablo 4.15. Öğrencilerin güncel finans başarısı ile ortalama genel başarı düzeyleri t-testi sonucu

	Güncel Finans Başarısı	Ortalama Genel Başarı
N	431	431
\bar{x}	1.82	1.8
T		1.577
P		0.00

Tablo 4.15’de görüldüğü üzere öğrencilerin güncel finansal bilgileri ile finansal okuryazarlık düzeyleri arasındaki ilişki de anlamlı bir fark olduğu tespit edilmiştir. Çalışmada önerilen H6 hipotezi kabul edilmektedir. Öğrencilerin güncel finans sorularına verdikleri cevapların puanlarının genel finansal başarı puanından daha

yüksek olduğu ifade edilmektedir. Dolayısıyla üniversite öğrencilerinin güncel finansal gelişmeleri takip ettiği ifade edilebilir.

Literatürdeki çalışmalar incelendiğinde benzer analiz sonuçları diğer çalışmalarda da vardır. Kılıç vd. (2015) tarafından yapılan çalışmada da güncel finansal bilgilerin, finansal okuryazarlık puanından daha yüksek puanlandıkları görülmektedir. Özdemir vd. (2015) öğrencilerin güncel finansal bilgi düzeyleri ile finansal okuryazarlık düzeyleri arasında herhangi bir farklılık olmadığını ifade etmektedir. Dolayısıyla analiz sonuçları ile söz konusu çalışmanın sonuçları tutarlı değildir.

5. SONUÇ VE ÖNERİLER

Libya'da öğrenim gören üniversite öğrencilerinin finansal okuryazarlık düzeylerinin değerlendirilmesi için yapılan çalışmada öğrencilerin finansal okuryazarlık, finansal tutum ve davranışları incelenmektedir. Üniversite öğrencilerinin finansal tutum ve davranışlarının doğru yönlendirilmesi gerekmektedir. Bu çalışmada özellikle geleceğin neslini oluşturan üniversite öğrencilerinin finansal okuryazarlık düzeyleri incelenmektedir. Ocak 2020 ile Şubat 2020 döneminde sosyal medya üzerinden ulaşılan üniversite öğrencilerinden anket yöntemiyle veri toplanmıştır. Öğrencilerden 545 tanesi anket için geri dönüş yapmış olup eksik 114 anket olduğundan geri kalan 431 anket verisi ile frekans, t testi ve ANOVA testleri ile analiz yapılmıştır.

Araştırmaya katılan öğrencilerin 377'si erkeklerden ve 54'ü kadınlardan oluşmaktadır. Öğrencilerin yaşları incelendiğinde, yaşların 19-37 arasında ve en fazla öğrencinin 23 yaşında olduğu görülmektedir. Araştırmaya katılan öğrencilerin farklı sınıflarda öğrenim gördükleri görülmektedir. Öğrencilerin 108'i birinci sınıfta, 63'ü ikinci sınıfta, 125'i üçüncü sınıfta ve 135'i dördüncü sınıfta öğrenim görmektedir. Araştırmaya katılan 431 öğrencinin 409'u (%94,9) örgün öğretimde eğitim almaktadır. Sadece 22'si ikinci öğretimde eğitim almaktadır. Öğrencilerin babalarının 154'ü okuryazar, 110'u ilköğretim, 74'ü lise, 36'sı üniversite ve 57'si lisansüstü mezunudur. Araştırmaya katılan öğrencilerin annelerinin 201'i üniversite, 167'si ilköğretim, 51'i lisansüstü, 8'i okuryazar ve 4'ü lise mezunudur. Araştırmaya katılan öğrencilerin 226'sı kredi kartı kullanırken, 205'i kredi kartı kullanmadıkları tespit edilmiştir. Öğrencilerin yarısından fazlasının kredi kartı kullanmamaları harcamalarını nakit yaptıklarının bir göstergesi olacağı düşünülmektedir. Öğrencilerin özel emeklilik sistemlerinin olup olmadığına dair soruya verdikleri cevaplar incelendiğinde 292 öğrencinin özel emeklilik sistemi olmadığı; 139 öğrencinin ise özel emeklilik sisteminin olduğu tespit edilmiştir. Öğrencilerin 219'u internet bankacılığı kullanmadığını, 212'si internet bankacılığı kullandığını belirtmiştir. İnternet bankacılığı kullanmayanların sayısı kullananların sayısından daha yüksektir.

Araştırmaya katılan 431 öğrencinin finansal okuryazarlık genel başarı düzeylerinin % 40 olduğu tespit edilmiştir. Araştırmaya katılan öğrencilerin finansal okuryazarlık puanı ortalamalarının oldukça düşük olduğu görülmektedir. Finansal okuryazarlık düzeyinin ölçülmesinde kullanılan soru kategorileri incelendiğinde, en yüksek finansal okuryazarlık puanı % 51 ile emeklilik ve sigorta ile yatırım alanlarındaki sorulardan olmuştur. En düşük finansal okuryazarlık puanı ise % 14'lük oran ile matematik ve faiz hesaplamalarına ait sorulardan oluşmaktadır. Öğrencilerin bu soruları hesaplamakta yeterli bilgiye sahip olmadıkları görülmektedir. Cinsiyet açısından finansal okuryazarlık düzeyleri karşılaştırıldığında kadın öğrencilerin (% 51), erkek öğrencilerden (% 49) daha başarılı olduğu görülmektedir. Kadınların daha çok başarılı olmasının sebebinin katılımcı sayısının az olmasından kaynaklandığı düşünülmektedir. Öğrencilerin eğitim aldıkları bölümlere göre finansal okuryazarlık puanları karşılaştırıldığında, İngiliz Dili Bölümü'nün %69'luk oran ile en yüksek puana sahip olduğu, %61'lik oran ile Bilgisayar Mühendisliğinin ikinci sırada olduğu ve % 59'luk oran ile elektrik mühendisliği öğrencilerinin üçüncü sırada oldukları tespit edilmiştir. İktisat bölümü öğrencileri ise en düşük finansal okuryazarlık skoruna sahip bölümdür.

Öğrencilerin okudukları sınıflara ait finansal okuryazarlık puanları incelendiğinde 2. sınıftaki öğrencilerin puanlarının %50 ile en yüksek skor olduğu tespit edilmiştir. 3. ve 4. Sınıftaki öğrencilerin ise puanları eşit olup %49'dur. Öğrencilerin sınıfları ile finansal okuryazarlık puanları arasında önemli bir fark olmadığı ifade edilebilir.

Öğrencilerin kredi kartı kullanımlarının finansal okuryazarlık puanı incelendiğinde kredi kartı kullanan öğrencilerin %51, kullanmayan öğrencilerin ise %50 oranında başarılı oldukları tespit edilmiştir. Kredi kartı kullanımıyla finansal okuryazar olma arasında skor farkı önemli olmayacak kadar küçüktür.

İnternet bankacılığı kullanım durumu ile finansal okuryazarlık başarı yüzdesi karşılaştırıldığında, internet bankacılığı kullanmayan öğrencilerin % 53 oranında başarılı oldukları, kullananları ise % 48 oranında sorulara doğru cevap verdiği görülmektedir. Dolayısıyla internet bankacılığı kullanmayanların finansal okuryazarlık skorları daha yüksektir. Test sonuçları, finansal okuryazarlık düzeyleri

açısından erkek ve kız öğrenciler arasında anlamlı bir farklılık olduğunu göstermektedir. Erkek öğrencilerin başarı düzeyleri, kız öğrencilerden daha yüksektir.

Kredi kartı kullanımı açısından analiz sonuçları incelendiğinde, kredi kartı kullanmayan öğrencilerin başarı derecelerinin kredi kartı kullananlara göre daha yüksek olduğu yönünde anlamlı bir farklılık olduğu tespit edilmektedir. İnternet bankacılığı kullanan öğrencilerin finansal okuryazarlık düzeyleri ile internet bankacılığı kullanmayanların finansal okuryazarlık düzeyleri arasındaki ilişki test edildiğinde, internet bankacılığı kullanan öğrencilerin başarı düzeylerinin daha yüksek olduğu ve finansal okuryazarlık düzeyleri arasında anlamlı bir fark olduğu tespit edilmiştir. Yapılan analiz sonuçlarında H_1 , H_2 ve H_3 hipotezleri kabul edilmektedir.

Erkek ve kadın öğrenciler arasında finansal okuryazarlık düzeyinde anlamlı bir farklılık olup olmadığını inceleyen Adeleke (2013) tarafından yapılan çalışmada, kız ve erkek öğrenciler arasında finansal okuryazarlık düzeyi açısından istatistiksel olarak anlamlı bir farklılığın olmadığı tespit edilmiş olup çalışmanın analiz sonuçları tutarlı değildir. Chen ve Volpe (2002) tarafından yapılan çalışmada cinsiyet ile finansal okuryazarlık düzeyi arasında anlamlı bir farklılık olmadığı tespit edilmiştir. Araştırmanın sonucunda cinsiyetin finansal okuryazarlık düzeyinde önemli derecede etkili olabileceği belirtilmektedir. Erkek öğrencilerin finansal okuryazarlık düzeylerinin, kız öğrencilerden daha yüksek olduğu ve istatistiksel açıdan anlamlı olduğu ifade edilmektedir. Chen ve Volpe (2002) tarafından yapılan çalışmanın sonucu analiz sonuçlarıyla tutarlılık göstermektedir. Literatürde yapılan çalışmalarda çoğunlukla erkeklerin finansal okuryazarlık düzeylerinin, kadınlardan yüksek olduğu ifade edilmektedir. Ancak Danes ve Haberman (2007) kadınların finansal okuryazarlık düzeylerinin erkeklerden daha yüksek olduğunu ifade etmektedir. Sarsour (2017) Gazze şehrindeki İşletme Bölümü öğrencilerinin finansal okuryazarlık düzeyleri üzerine yaptığı çalışmada, finansal okuryazarlık düzeyinin cinsiyet değişkenine göre anlamlı derecede farklılık olmadığını ifade etmektedir.

Öğrencilerin bölümleri ile finansal okuryazarlık düzeyleri arasındaki ilişkide anlamlı bir fark olmadığı tespit edilmiştir. Çalışmada önerilen H_4 hipotezi reddedilmektedir. Literatürdeki çalışmalar incelendiğinde analiz sonuçlarıyla aynı veya tam tersi

yönünde bulguların olduğu görülmektedir. Kılıç vd. (2015) finansal okuryazarlık düzeyi ile öğrencilerin bölümleri arasında anlamlı bir farklılık bulgularken, çalışmada örneklemin farklı bir ülkede yapılıyor olmasından kaynaklanabileceği düşünüldüğünden analiz sonuçları olumsuz çıkmıştır. Gerek ve Kurt (2008) Anadolu Üniversitesi öğrencilerinin ekonomi okuryazarlık düzeyini ölçmektedir. Çalışmanın sonucunda iktisat okuyan öğrencilerin finansal okuryazarlık düzeylerinin diğer bölümlerdeki öğrencilerden farklı olduğu ve analiz sonucunun anlamlı çıktığı ifade edilmektedir (Gerek ve Kurt, 2018). İktisat okuyan öğrencilerin alanıyla ilgili olmasından dolayı finansal okuryazarlık düzeylerinin yüksek çıkmış olabileceği düşünülmektedir. Benzer bir sonuçta Sarsour (2017) tarafından yapılan çalışmada tespit edilmiştir. Analiz sonucunda iktisat ve finans okuyan öğrencilerin finansal bilgilerinin diğer bölümlerde okuyan öğrencilerden daha fazla olduğunu, ancak analiz sonucunda bölümler arasında anlamlı bir farklılık olmadığı ifade edilmektedir.

Öğrencilerin sınıfları ile finansal okuryazarlık düzeyleri arasındaki ilişkide anlamlı bir fark olmadığı tespit edilmiştir. Çalışmada önerilen H_5 hipotezi reddedilmektedir. Literatürde yapılmış benzer çalışmalarda finansal okuryazarlık düzeyi ile öğrencileri sınıfları arasında anlamlı farklılık olmadığına dair benzer çalışmalar vardır. Dolayısıyla analiz sonuçlarında sınıfın bilgi düzeyini olumlu etkilediği ifade edilebilir. Literatürdeki çalışmalar ile karşılaştırıldığında sınıflar ile finansal okuryazarlık düzeyi arasında anlamlı bir farklılık olmadığına dair çalışmaların olduğu, bu çalışmada da benzer bir sonuca ulaşıldığı ifade edilebilir.

Öğrencilerin güncel finansal bilgileri ile finansal okuryazarlık düzeyleri arasındaki ilişki de anlamlı bir fark olduğu tespit edilmiştir. Çalışmada önerilen H_6 hipotezi kabul edilmektedir. Öğrencilerin güncel finans sorularına verdikleri cevapların puanlarının finansal okuryazarlık puanından daha yüksek olduğu ifade edilmektedir. Dolayısıyla üniversite öğrencilerinin güncel finansal gelişmeleri takip ettiği ifade edilebilir.

Finansal okuryazarlık ülkelerin gelişmişlik düzeyine olumlu etki sağlaması beklenmektedir. Bireyler finansal kararlarda ne kadar bilinçli olur ve rasyonel karar alırsa, finansal varlıklar ve piyasalar o kadar sağlıklı işleyebilir. Böylece bireylerin aldıkları kararlar ülkenin gelişmesi ve refah seviyesinin yükselmesine katkı

sağlayabileceği düşünülmektedir. Üniversite öğrencilerinin finansal okuryazarlık düzeylerinin yükseltilmesi gerektiği düşünülmektedir. Finansal okuryazarlık dersi tüm bölümlerde müfredata koyulması önerilmektedir. Ayrıca öğrencilerin lise hayatlarında da finansal okuryazarlık eğitimi almaları önerilmektedir. Finansal okuryazarlık eğitimi kapsamında bireylerin anlayabileceği ve ihtiyaç duyacağı bilgilerin verilmesi önerilmektedir.

KAYNAKLAR

- Adeleke, T. (2013). *The Effects of Gender and Gender Role on The Financial Literacy of College Students*. Master's thesis. Oklahoma State University. North Carolina.
- Akyol, C. (2010). *Finansal Farkındalığın Yatırımcı Tercihlerine Etkileri: Özel Bankacılık Çalışanlarında Finansal Farkındalık Üzerine Bir Araştırma*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi. Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Eskişehir.
- Albeerdy, M. I., & Gharleghi, B. (2015). Determinants of the Financial Literacy Among College Students in Malaysia. *International Journal of Business Administration*, 6(3), 15-24.
- Alkaya, A., & Yağlı, İ. (2015). Finansal Okuryazarlık-Finansal Bilgi, Davranış ve Tutum: Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi İİBF Öğrencileri Üzerine Bir Uygulama. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 8(40), 585-599.
- Amagir, A., Groot, W., Brink, H. M., & Wilschut, A. (2020). Financial Literacy of High School Students in The Netherlands: Knowledge, Attitudes, Self-efficacy, and Behavior. *International Review of Economics Education*(34), 1-15.
- Ansong, A., & Gyensare, M. A. (2012). Determinants of University Working-Students' Financial Literacy at the University of Cape Coast, Ghana. *International Journal of Business and Management*, 7(9), 126-133.
- Aren, S., & Aydemir, S. D. (2014). A Literature Review on Financial Literacy. *Finansal Araştırmalar ve Çalışmalar Dergisi*, 6(11), 33-49.
- Baker, H. K., & Ricciardi, V. (2014). *Investor Behavior*. Canada: John Wiley & Sons, Inc.
- Barmaki, N. (2015). *Üniversite Öğrencilerinin Finansal Okuryazarlık Düzeylerini Belirlemeye Yönelik Bir Araştırma: Hacettepe Üniversitesi Örneği*. Yayımlanmamış doktora tezi. Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Ankara.
- Başarır, Ç., & Sarihan, A. Y. (2017). Üniversite Öğrencilerinin Finansal Okuryazarlıklarının Belirlenmesi: Bandırma Onyediy Eylül Üniversitesi Örneği. *Yönetim ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi*, 15(1), 143-162.
- Bayram, S. S. (2014). Finansal Okuryazarlık ve Para Yönetimi Davranışları: Anadolu Üniversitesi Öğrencileri Üzerine Uygulama. *Business & Management Studies: An International Journal*, 2(2), 105-135.
- Beal, D., & Delpachitra, S. (2003). Financial Literacy Among Australian University Students. *Economic Papers: a Journal of Applied Economics and Policy*, 22(1), 65-78.

- Bediroğlu, K. (2019). *Finansal Okuryazarlık: Hatay Mustafa Kemal Üniversitesi Üzerine Bir Uygulama*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Hatay Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Hatay.
- Bekereci, N. E. (2018). *İslami Finansal Okuryazarlık: Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi'nde Bir Alan Araştırması*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Kahramanmaraş.
- Biçer, E. B., & Altan, F. (2016). Üniversite Öğrencilerinin Finansal Okuryazarlık ile İlgili Tutum ve Davranışlarının Değerlendirilmesi. *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 20(4), 1501-1517.
- Borden, L., Lee, S., Serido, J., & Collins, D. (2008). Changing College Students' Financial Knowledge, Attitudes, and Behavior Through Seminar Participation. *Journal of Family and Economic Issues*, 29(1), 23-40.
- Bulut, A. (2019). *Uşak Üniversitesi Personelinin Finansal Okuryazarlığı Üzerine Bir Araştırma*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Uşak.
- Chen, H., & Volpe, R. P. (1998). An Analysis of Personal Financial Literacy Among College Students. *Financial Services Review*, 7(2), 107-128.
- Chen, H., & Volpe, R. P. (2002). Gender Differences in Personal Financial Literacy Among College Students. *Financial Services Review*, 11(3), 289-307.
- Contuk, F. Y. (2018). Üniversite Öğrencilerinin Finansal Okuryazarlık Durumunu Etkileyen Faktörler Üzerine Bir Araştırma: Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Örneği. *Muhasebe ve Finansman Dergisi*, 115-136.
- Coşkun, S. (2016). Üniversite Öğrencilerinin Finansal Davranış ve Tutumlarının Belirlenmesi: Finansal Okuryazarlık Algıları Üzerine Bir Araştırma. *İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, 5(7), 2247-2258.
- Çolak, H. (2017). *Mühendislerde Finansal Okuryazarlık ve Para Yönetimi Becerileri: Bandırma İlçesi Örneği*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Balıkesir.
- Danes, S. M., & Hira, T. K. (1987). Money Management Knowledge of College Students. *The Journal of Student Financial Aid*, 17(1), 4-16.
- Danışman, E., Sezer, D., & Gümüş, U. T. (2016). Finansal Okuryazarlık Düzeyinin Belirlenmesi: Üniversite Öğrencileri Üzerine Bir Araştırma. *Kara Harp Okulu Bilim Dergisi*, 26(2), 1-37.
- Demir, T. (2019). *Determining Financial Literacy level of University Students: The Case of Yıldız Technical University*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Yıldız Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. İstanbul.

- Demirkıran, T. (2019). *Kırıkkale Üniversitesi Öğrencilerinin Finansal Okuryazarlık Düzeylerini Belirlemeye Yönelik Araştırma*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Kırıkkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Kırıkkale.
- Dilek, S., Keskingöz, H., Konak, A., & Halıcıoğlu, S. (2018). Factors Affecting Economic Literacy. *Afro Euroasian Studies*, 7(1), 11-51.
- Dursun, V. (2019). *Üniversite Öğrencilerinin Finansal Okuryazarlık Bilgi Tutum ve Davranış Düzeylerinin Araştırılması: Adnan Menderes Üniversitesi Örneği*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Çankırı Karatekin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Çankırı.
- Elmas, B., & Yılmaz, H. (2016). Finansal Okuryazarlık: Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Öğrencileri Üzerine Bir Çalışma. *Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 2(1), 116-140.
- Ercan, M. K., & Ban, Ü. (2012). *Finansal Yönetim*. Ankara: Gazi Kitabevi.
- Ergün, B., Şahin, A., & Ergin, E. (2014). Finansal Okuryazarlık: İşletme Bölümü Öğrencileri Üzerine Bir Çalışma. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 7(34), 847-864.
- Ergün, K. (2018). *Üniversite Öğrencilerinin Finansal Okuryazarlığı: Balıkesir Üniversitesi Örneği*. Yayınlanmamış doktora tezi. Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Balıkesir.
- Eskici, Y. (2014). *Seçilmiş Ülke Örnekleriyle Finansal Okuryazarlığın Önemi ve Tasarruflar Üzerindeki Etkileri*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Adnan Menderes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Aydın.
- Fujiki, H. (2020). Cash Demand and Financial Literacy: A Case Study Using Japanese Survey Data. *Japan & The World Economy* (54), 5-20.
- Gerek, S., & Kurt, A. A. (2018). *Economic Literacy of University Students: A Sample from Anadolu University*. SSRN: <https://ssrn.com/abstract=1137610> or <http://dx.doi.org/10.2139/ssrn.1137610>, 12.05.2020.
- Goel, I., & Khanna, S. R. (2013). Financial Education as Tool to Achieve Financial Literacy. *Eastern Economic Forum*, 338-345.
- Güneş, E. (2019). *Bireylerin Finansal Okuryazarlık Düzeyinin Belirlenmesi Üzerine Bir Araştırma: Kayseri ve Sivas İli Örneği*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Kayseri Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü. Kayseri.
- Halilovic, S., Zaimovic, A., Berilo, A. A., & Zaimovic, T. (2019). Financial Literacy Assessment in Bosnia and Herzegovina. *Procedia Computer Science*, 158, 836-843.
- Hruska, Z., Dvorakova, L., & Rihova, P. (2016). Financial Literacy of Students in The Czech Republic in Context With Student Accounts. *Wseas Transactions on Business and Economics* (13), 138-143.

- Huston, S. J. (2010). Measuring Financial Literacy. *The Journal of Consumer Affairs*, 44(2), 296-316.
- Ibrahim, D., Harun, R., & Isa, Z. M. (2009). A Study on Financial Literacy of Malaysian Degree Students. *Cross-Cultural Communication*, 5(4), 51-59.
- Jorgensen, B. L., & Savla, J. (2010). Financial Literacy of Young Adults: The Importance of Parental Socialization. *Interdisciplinary Journal of Applied Family Studies*, 59(4), 465 – 478.
- Kahraman, Y. E. (2015). *Erciyes Üniversitesi Öğrencileri Üzerinde Finansal Okuryazarlık Araştırması*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi. Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Muğla.
- Kanmaz, A. (2018). *Bireysel Hisse Senedi Yatırımcılarının Finansal Okuryazarlık Düzeyi Üzerine Bir çalışma: İzmir Örneği*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi. İzmir Katip Çelebi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. İzmir.
- Karakuş, T. F. (2019). *Genel Olarak Finansal Okuryazarlık ve İslami Finansal Okuryazarlık: Adana İli'nde Bir Araştırma*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi. Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Adana.
- Kartal, Y. (2019). *Üniversite Öğrencilerinin Finansal Okuryazarlık, Finansal Tutum ve Davranış Düzeylerini Belirlemeye Yönelik Bir Araştırma: Necmettin Erbakan Üniversitesi Örneği*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi. Necmettin Erbakan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Konya.
- Kaya, H. (2019). *Finansal Okuryazarlık ve İİBF'de Verilen Muhasebe-Finansman Derslerinin Finansal Okuryazarlık Üzerine Etkileri: Cumhuriyet Üniversitesi İİBF Öğrencileri Üzerinde Bir Araştırma*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi. Sivas Cumhuriyet Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Sivas.
- Kılıç, Y., Ata, H. A., & Seyrek, İ. H. (2015). Finansal Okuryazarlık: Üniversite Öğrencilerine Yönelik Bir Araştırma. *Muhasebe ve Finansman Dergisi*, 129-150.
- Kocabıyık, T., & Teker, T. (2018). Finansal Okuryazarlık: Süleyman Demirel Üniversitesi Öğrencileri Üzerine Bir Araştırma. *Stratejik ve Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 2(2), 117-144.
- Krische, S., & Mislin, A. (2020). The Impact of Financial Literacy on Negotiation Behavior. *Journal of Behavioral and Experimental Economics* (87), 1-13.
- Krizek, J. T., & Hradil, I. (2012). Standard in Financial Literacy for University Students: Methodology and Empirical Evidence. *International Journal of Business and Social Research*, 2(7), 21-32.
- Kutlu, A. (2019). *Finansal Okuryazarlık İle Bütçeleme ve Tasarruf Davranışı: Manisa Celal Bayar Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi İşletme Bölümü Öğrencileri*

Üzerine Bir Araştırma. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Manisa Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Manisa.

Lalonde, K., & Schmidt, A. (2011). Credit Cards and Student Interest: A Financial Literacy Survey of College Students. *Research in Higher Education Journal*, 10(1), 1-14.

Lantara, I. W., & Kartini, N. K. (2015). Financial Literacy Among University Students: Empirical Evidence From Indonesia. *Journal of Indonesian Economy and Business*, 30(3), 247-256.

Li, J., Li, Q., & Wei, X. (2020). Financial Literacy, Household Portfolio Choice and Investment Return. *Pacific-Basin Finance Journal* (62), 1-15.

Lusardi, A. (2008). *Financial Literacy: An Essential Tool for Informed Consumer Choice?* NBER Working Paper No. 14084, Cambridge.

Lusardi, A., & Mitchell, O. S. (2008). Planning and Financial Literacy: How Do Women Fare? *American Economic Review: Papers & Proceedings*, 98(2), 413-417.

Mandell, L. (2009). *The Impact of Financial Education in High School and College On Financial Literacy and Subsequent Financial Decision Making*. Paper Presented at the American Economic Association Meetings, San Francisco: CA.

Mandell, L., & Klein, L. S. (2009). The Impact of Financial Literacy Education on Subsequent Financial Behavior. *Journal of Financial Counseling and Planning*, 40(1), 15-24.

Mason, C. L., & Wilson, R. M. (2000). *Conceptualising Financial Literacy*. Occasional Paper, 2000:7, Loughborough University Business School, Loughborough.

McKenzie, V. M. (2009). *The Financial Literacy of University Students: A Comparison of Graduating Seniors' Financial Literacy and Debt Level*. Doctoral Thesis. University of South Florida, Florida.

Mevsim, L. T. (2016). *Üniversite Öğrecinlerinde Finansal Okuryazarlık Düzeyinin Belirlenmesi: Erzincan Üniversitesi Örneği*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Erzincan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Erzincan.

Morgan, P. J., & Long, T. Q. (2020). Financial Literacy, Financial Inclusion and Savings Behavior in Laos. *Journal of Asian Economics* (68), 1-20.

Muñoz-Murillo, M., Álvarez-Franco, P. B., & Restrepo-Tobón, D. A. (2020). The Role of Cognitive Abilities on Financial Literacy: New Experimental Evidence. *Journal of Behavioral and Experimental Economics* (84), 1-21.

Nidar, S. R., & Bestari, S. (2012). Personal Financial Literacy Among University Students (Case Study at Padjadjaran University Students, Bandung, Indonesia). *World Journal of Social Sciences*, 2(4), 162-171.

- OECD. (2005). *Improving Financial Literacy Analysis of Issues and Policies*. OECD Publishing, Paris.
- OECD. (2013). *Advancing National Strategies for Financial Education*. OECD Publishing, St-Petersburg.
- Okka, O. (2018). *Finansal Yönetim Teori ve Çözümlü Problemler*. Ankara: Nobel Yayınevi.
- Öncüler, İ. (2018). *Üniversite Öğrencilerinin Finansal Okuryazarlık Düzeylerini Belirleme Yönelik Bir Araştırma: İstanbul Gelişim Üniversitesi Örneği*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi. İstanbul Gelişim Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. İstanbul.
- Özdemir, A., Temizel, F., Sönmez, H., & Er, F. (2015). Financial Literacy of University Students: A Case Study For Anadolu University. *Uluslararası Yönetim İktisat ve İşletme Dergisi*, 11(24), 97-110.
- Öztürk, E. (2014). *Finansal Okuryazarlık ve Para Yönetimi: Süleyman Demirel Üniversitesi Akademik Personel Üzerine Bir Uygulama*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi. Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Isparta.
- Pamukçuoğlu, K. (2019). *Medyanın Finansal Okuryazarlık Üzerindeki Etkisi*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi. Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Ankara.
- Petrášková, V., & Hašek, R. (2012). Financial Education Demands Concerning Teacher Training. *Acta Didactica Universitatis Comenianae–Mathematics*, 12, 65-82.
- Sancak, S. (2019). *Üniversite Öğrencilerinde Finansal Okuryazarlık Araştırması: Gümüşhane Üniversitesi Örneği*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi. Gümüşhane Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Gümüşhane.
- Saraç, E. (2014). *Finansal Okuryazarlık ve Dumlupınar Üniversitesi Öğrencilerinin Finansal Okuryazarlık Düzeylerinin Ölçülmesi Üzerine Bir Araştırma*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi. Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Kütahya.
- Sarıgül, H. (2014). A Survey of Financial Literacy Among University Students. *Muhasebe ve Finansman Dergisi*, 207-224.
- Sarıgül, H. (2015). Finansal Okuryazarlık Tutum ve Davranış Ölçeği: Geliştirme, Geçerlik ve Güvenirlilik. *Yönetim ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi*, 13(1), 200-218.
- Sarsour, N. A. (2017). *Financial Literacy on Business Students in Gaza Strip*. A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements for The Master's Degree. The Islamic University–Gaza Faculty of Commerce, Gaza.
- Sohn, S.-H., Joo, S.-H., Grable, J. E., Lee, S., & Kim, M. (2012). Adolescents' Financial Literacy: The Role of Financial Socialization Agents, Financial Experiences, and

Money Attitudes in Shaping Financial Literacy Among South Korean Youth. *Journal of Adolescence*, 35(4), 969-980.

Subash, R. (2012). *Role of Behavioral Finance in Portfolio Investment Decisions: Evidence from India*. Master's thesis. Faculty of Social Sciences of Charles University in Prague. Prague.

Taş, Ö. T. (2019). *TR83 Bölgesindeki Üniversitelerin İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Öğrencilerinin Finansal Okuryazarlık Düzeylerinin Karşılaştırılması*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi. Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Tokat.

Temizel, F., & Bayram, F. (2011). Finansal Okuryazarlık: Anadolu Üniversitesi İktisadi İdari Bilimler Fakültesi Öğrencilerine Yönelik Bir Araştırma. *Cumhuriyet Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 12(1), 73-86.

Tetik, N. (2019). Türkiye'de Finansal Okuryazarlık Düzeyi: Literatür Taraması ve Sonuçların Değerlendirilmesi. *Turkish Studies*, 14(6), 3505-3524.

Thapa, B. S., & Nepal, S. R. (2015). Financial Literacy in Nepal: A Survey Analysis from College Students. *NRB Economic Review*, 27(1), 49-74.

Tian, G., Zhou, S., & Hsu, S. (2020). Executive Financial Literacy and Firm Innovation in China. *Pacific-Basin Finance Journal*(62), 1-19.

Ulusoy, T., Esmer, Y., & Dayı, F. (2019). Spor İşletmelerinde Nakit Yönetimi: Bist'de Bir Uygulama. *MANAS Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 8(2), 1889-1905.

Ünal, P. (2018). *Finansal Okuryazarlık ve Forex Piyasası*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Marmara Üniversitesi Bankacılık ve Sigortacılık Enstitüsü, İstanbul.

Volpe, R. P., Chen, H., & Pavlicko, J. J. (1996). Personal Investment Literacy among College Students: A Survey. *Financial Practice and Education*, 86-94.

Widdowson, D., & Hailwood, K. (2007). Financial Literacy and Its Role in Promoting a Sound Financial System. *Reserve Bank of New Zealand: Bulletin*, 70(2), 37-47.

Yalçın, Z., & Öztürk, M. E. (2019). Finansal Okuryazarlık Düzeyinin Belirlenmesine Yönelik Türkiye'de Üniversite Öğrencilerine Yönelik Yapılan Çalışmalar. *Munzur Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 8(15), 83-98.

Yalçın, K. (2012). *Uluslararası Finansman*. Ankara: Detay Yayıncılık.

Yıldırım, M. V. (2020). *İslami Finansal Okuryazarlık Düzeyinin Belirlenmesi: Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi Örneği*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi. Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Tokat.

Yıldız, G. (2019). *Davranışsal İktisat Perspektifinden Finansal Okuryazarlık Düzeyinin Analizi: Üniversite Öğrencileri Üzerine Bir Uygulama*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi. Bilecik Şeyh Edebali Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Bilecik.

Yücel, S. (2017). *Üniversite Öğrencilerinin Finansal Okuryazarlıklarının Kredi Kartı Kullanım Alışkanlıkları Üzerine Etkisinin İncelenmesi: Bilecik Şeyh Edebali Üniversitesi Örneği*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi. Bilecik Şeyh Edebali Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Bilecik.

